

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

**Fakulta lesnická
a dřevařská**

**Komparace legislativních podmínek lesnického
hospodaření ČR a Ukrajiny**

Bakalářská práce

Autor: Alina Kulia

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Michal Hrib, Ph.D.

2023

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Alina Kulia

Lesnictví

Ekonomika a řízení lesního hospodářství

Název práce

Komparace legislativních podmínek lesnického hospodaření ČR a Ukrajiny.

Název anglicky

Comparison of Cegislative conditions of Forestry in the Czech Republic and Ukraine.

Cíle práce

Cílem práce je srovnání legislativních podmínek pro lesní hospodaření z hledisek trvale udržitelného rozvoje, které platí v České republice a v Ukrajině. Toto srovnání umožní i zhodnocení účinnosti obou základních norem lesního práva v obou zemích.

Metodika

V rámci zadání autorka provede:

1. Základní srovnání lesů v obou zemích.
2. Rešerši základních norem lesního práva obou zemí, konkrétně zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a zákona o lesích Ukrajiny.
3. Vytypuje cca 10 podmínek, regulujících činnost vlastníků lesů z hledisek zásad trvale udržitelného rozvoje.
4. Navrhne metodu hodnocení intenzity těchto podmínek a provede komparaci jak výskytu, tak míry intenzity regulačních opatření v obou zákonech.
5. Výsledky šetření zpracuje do textové i grafické formy.
6. V diskusi rozebere možné příčiny rozdílů Možné příčiny rozdílů v regulačních opatřeních obou zákonů.
- 7, V závěru zhodnotí celkovou účinnost obou zákonů a navrhne možné úpravy.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran.

Klíčová slova

Zákon o lesích, regulace lesního hospodářství, trvalá udržitelnost lesního hospodářství.

Doporučené zdroje informací

- Analýza legislativní a kompetenční V 2_00. Pro MZe ČR v rámci projektu Efektivní řízení a výkon služeb lesního zpracoval Processes a Cortis Consultig a Eurovision. 2012. 87 s., Eagri.cz [on line]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/181647/Legislativni_a_kompetencni_analyza.pdf [citováno dne 25. 7. 2013]
- ČACKÁ, J. Vlastník lesa pod tíhou legislativních povinností. In: Sborník ze semináře vlastníci lesů a lesní hospodářství ve vazbách k environmentální politice a legislativě ČR, Hradec Králové 15. 10. 2009. Česká lesnická společnost a Lesnická práce. 2009, s. 15-21, ISBN 978-80-02-02187-2
- DROBNÍK, J. – DVOŘÁK, P. Lesní zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluver ČR, 2010, 304 s., ISBN 978-80-7357
- PRCHALOVÁ, J. Zákon o ochraně přírody a krajiny a NATURA 2000. Úplné znění s komentářem, judikaturou a prováděcími předpisy. 2. aktualizované a rozšířené vydání k 1. 3. 2010. Praha: Linde, 431 s. ISBN 978-80-7201-806-2
- Vašíček, J., Oliva, J., Lesnická politika: Česká zemědělská univerzita, Fakulta lesnická a dřevařská Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017, 209 str., ISBN: 978-80-213-2741-2.
- Андрейцев В. І. Екологічне право. Загальна частина : курс лекцій в схемах : навч. посіб. / В. І. Андрейцев. – Київ : Вентурі, 1996. – 208 с.
- Лапчан І. Становлення лісового права та відповідного законодавства України: історичний аспект / І. Лапчан // Право України. – 2006. – № 9. – С. 129–133.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – FLD

Vedoucí práce

Mgr. Ing. Michal Hrib, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 25. 1. 2022

Ing. Roman Dudík, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2022

prof. Ing. Róbert Marušák, PhD.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Komparace legislativních podmínek lesnického hospodaření ČR a Ukrajiny“ vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Ing. Michala Hriba, Ph.D., a použila jen prameny, které uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že zveřejněním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Praze dne

Podpis autora

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své bakalářské práce panu Mgr. Ing. Michalu Hřibovi, Ph. D. za jeho odborné vedení, cenné a praktické rady, trpělivost, podporu a motivující způsob komunikace.

Abstrakt

Práce se zabývá srovnáním legislativních podmínek pro lesní hospodaření z hledisek trvale udržitelného rozvoje v Ukrajině a ČR na základě českého zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a Lesního zákona (v originále Lesní kodex) Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Srovnání umožnilo i zhodnocení účinnosti obou základních norem lesního práva v obou zemích.

V práci jsou detailně analyzovány možné příčiny rozdílů v regulačních opatřeních obou zákonů. V práci je používána metoda hodnocení intenzity vybraných podmínek a provedena komparace jak výskytu, tak míry intenzity regulačních opatření v obou zákonech. V diskusi i v závěrech práce jsou formulovány některé návrhy pro případné budoucí změny v lesním zákoně Ukrajiny.

Klíčová slova: zákon o lesích, lesnická legislativa, LZU, trvale udržitelný rozvoj, hospodaření v lesích.

Abstract

This bachelor thesis compares the legislative conditions for sustainable forest management in Ukraine and the Czech Republic based on the Czech Forest Act No. 289/1995 Coll. and the Ukrainian Forest Code (No. 3852-XII, dated 21.01.1994). The comparison enables an evaluation of the effectiveness of both basic forest law standards in both countries.

The bachelor thesis analyzes in detail the possible reasons for differences in the regulatory measures of both laws. The method of assessing the intensity of selected conditions is used in the bachelor thesis, and a comparison is made of the occurrence and degree of intensity of regulatory measures in both laws. The discussion and conclusions of the bachelor thesis formulate some proposals for possible future changes in the Ukrainian Forest Code.

Key words: Act on Forests, forestry legislation, Forest Code of Ukraine, sustainable development, forest management.

Obsah

1. Úvod	11
2. Cíl a metodika.....	15
3. Rešerše.....	16
4. Základní srovnání lesů v obou zemích	19
4.1. Charakteristika lesů Ukrajiny.....	19
4.1.1. Výměra lesní půdy a lesnatost podle správních celků a celkem na Ukrajině	19
4.1.2. Přírodní lesní oblasti Ukrajiny.....	21
4.1.3. Druhová skladba dřevin na Ukrajině.....	24
4.1.4. Vlastnická struktura lesů na Ukrajině.....	25
4.1.5. Nelegální těžba na Ukrajině	26
4.1.6. Obnova lesa na Ukrajině	28
4.2. Postavení LH v národním hospodářství, srovnání základních dat o lesním hospodářství v České republice a na Ukrajině	29
4.3. Charakteristika lesů ČR.....	32
4.3.1. Výměra lesní půdy a lesnatost podle krajů.....	32
4.3.2. Kategorizace lesů.....	32
4.3.3. Vlastnická struktura lesů v ČR.....	33
4.3.4. Těžba dřeva v ČR	34
4.3.5. Obnova lesa v ČR.....	34
4.3.6. Certifikace lesů v ČR.....	35
4.3.7. Porovnání certifikačních systémů v ČR a na Ukrajině.....	36
5. Srovnání základních norem lesního práva obou zemí, konkrétně zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a Lesního zákonu Ukrajiny.	37
5.1. Les z pohledu práva. Definice lesů	39
5.2. Obecné využívání lesních zdrojů	42
5.2.1. Srovnání vybraných podmínek regulačních opatření regulujících činnost vlastníků lesů z hledisek zásad trvale udržitelného rozvoje v obou zákonech.....	45
5.2.2. Ochrana lesních pozemků před odnětím	45
5.2.3. Obnova a výchova lesních porostů.....	47
5.2.4. Omezení holých sečí.....	49
5.2.5. Stanovení povinností použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu	50

5.2.6. Povinnost zachování biodiverzity lesních porostů	52
5.2.7. Stanovení maximální výše těžby	55
5.2.8. Povinnost hospodařit podle LHP	58
5.2.9. Podpora jednotlivých forem vlastnictví.....	61
5.2.10. Řešení státního dozoru nad hospodařením v lesích.....	63
5.2.11. Povinnost odborné správy lesů.....	66
5.2.12. Legislativní řešení mimoprodukčních funkcí.....	67
6. Metoda hodnocení intenzity vybraných podmínek regulačních opatření v obou zákonech.	68
7. Diskuse.....	71
7.1. Příčiny rozdílů v regulačních opatřeních obou zákonů.....	74
8. Závěr	78
8.1. Návrh na možné úpravy	80
Seznam citované literatury.....	83

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Lesnatost podle správních celků v roce 2021	19
Obrázek č. 2: Přírodní lesní oblasti Ukrajiny	21
Obrázek č. 3: Výměra lesní půdy a lesnatost podle krajů v roce 2021 (ha, %)	32

Seznam grafů

Graf č. 1: Druhovú skladba dřevin na Ukrajině	24
Graf č. 2: Vlastnická struktura lesů na Ukrajině v roce 2021	25
Graf č. 3: Nelegální těžba na Ukrajině	26
Graf č. 4: Obnova lesa na Ukrajině	28
Graf č. 5: Celkové hodnocení závaznosti studovaných právních norem v obou zákonech	70

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Výměra lesní půdy a lesnatost podle správních celků a celkem na Ukrajině	20
Tabulka č. 2: Základní srovnání lesů v ČR a Ukrajině v roce 2021 (shrnutí)	30
Tabulka č. 3: Vlastnická struktura lesů v ČR v roce 2021 (ha, %)	33
Tabulka č. 4: Těžba dřeva v ČR v roce 2021 (mil.m ³ , m ³)	34
Tabulka č. 5: Obnova lesa v ČR (ha)	34
Tabulka č. 6: Přehled certifikovaných lesů v ČR	35
Tabulka č. 7: Porovnání certifikačních systémů v ČR a na Ukrajině	36
Tabulka č. 8: Schéma organizace státní správy lesů na Ukrajině	63
Tabulka č. 9: Hodnocení intenzity podmínek dle studovaných právních norem v obou zákonech	69
Tabulka č. 10: Hodnocení intenzity podmínek dle studovaných právních norem	72

Seznam použitých zkratk a symbolů

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

EU – Evropská Unie

FAO – The Food and Agriculture Organization of the United Nations

FSC – Forest Stewardship Council

LČR – Podnik Lesy České republiky, s. p.

LH – lesní hospodářství

LHO – lesní hospodářské osnovy

LHP – lesní hospodářský plán

LZU – Lesní zákon (v originále Lesní kodex) Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994.

MZe – Ministerstvo zemědělství

NP – Národní park

OLH – odborný lesní hospodář

OPRL – oblastní plán rozvoje lesů

PEFC – Programme for the Endorsement of Forest Certification

Sb. – Sběrka

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

ÚHÚL – Ústav pro hospodářskou úpravu lesa

VLS – Vojenské lesy a statky ČR, s.p.

1. Úvod

Každý z nás slyšel vyjádření: „Lesy jsou zelené plíce planety“. Každoročně se však plocha lesů zmenšuje díky činnosti člověka v přírodě, která poskytuje vše potřebné pro náš život.

Les vytváří tepelný režim přilehlého území, má pozitivní vliv na sílu větru a kvalitu ovzduší. Lesní porosty pohlcují (zachycují) prach a jiné škodlivé látky a také vracejí extrahovaný kyslík do atmosféry a udržují konstantní chemické složení vzduchu. Obrovskou užitečnou vlastností lesa je, že přemění škodlivý, ničivý povrchový odtok vod na bezpečný podzemní odtok. Mají retenční schopnost zadržování vody v krajině, která je velice důležitá. Silné kořeny stromů mohou zabránit sesuvu a erozi půdy v krajině. [1]

Krom toho les má však spoustu dalších ekologických funkcí například vliv na srážky, vysokou intenzitou odpařování dochází k větší akumulaci vody v atmosféře, a tím i k většímu množství a intenzitě srážek. [2]

Využíváním lesů se lidé zabývali již od dávných dob. Pravěcí lidé začali používat dřevo jako první materiál pro stavební činnost, les sloužil také jak zdroj potravin.

Podle historických záznamů byla státní správa lesů jako tzv. lesní služba na státní úrovni oficiálně zřízena na základě rozhodnutí Benátského senátu v roce 1500, ačkoli systematické řízení lesního hospodářství má mnohem delší historii. [3]

Les je velmi složitým prvkem naší planety, ale je důležitý z hlediska ekologie, ekonomiky, práva. Podle svého účelu lesy plní následující funkce: vodohospodářskou, půdoochrannou, hygienickou, zdravotní, klimatickou a další funkce a pro uspokojení potřeb společnosti v oblasti lesních zdrojů.

Právní předpisy regulující využívání lesů vznikly v důsledku nadměrné těžby dříví ve středověku. Vlastníci lesů si uvědomili, že z hustých lesních porostů začalo mizet dřevo ve velkém množství, pochopili že za krátkou dobu nebude co kácet. V té době vznikly i první lesní řády, které omezovaly určitou činnost v lesích. Od tohoto dne začali přemýšlet, jak zlepšit stav lesů a jak ten les obnovovat. K vyřešení situace byly nutné právní regulativy, stát začal systematicky usměrňovat chování vlastníků lesů a subjektů v lesích hospodařících tak, aby nedocházelo k vyčerpání dřívě běžně dostupného dříví a také, aby

nedošlo k destrukci lesů. Z dostupných pramenů vyplývá, že lesní komplexy, tj. „skutečné lesy“, nebyly ve středověku i v počátku novověku běžné, ostatní „lesy“ byly spíše houštiny. A tehdy se projeví i snahy o zlepšení stávajícího stavu. [4]

Prvním návrhem zemského zákoníku Karla IV. nazvaným *Maiestas Carolina* a zpracovaným kolem roku 1350 v rámci střední Evropy bylo věnováno také právní úsilí směřující k regulaci ochrany v lesů, snaha o omezení a kontrolování jejich využívání. Návrh obsahoval zákaz kácení starých lesů, byly stanovené tresty a pokuty za nepovolenou těžbu, krádeže dříví a vypalování a žďáření královských lesů.

V 18. století se začal velmi silně projevovat nedostatek dříví v důsledku jeho rostoucí spotřeby a nekontrolované těžby. Rozhodnutím panovnice Marie Terezie byl vydán Tereziánský lesní řád: „Císařský královský patent lesů a dříví, ustanovení v království Českém se týkající, daný na hradě Pražském dne 5. dubna 1754“ o povinně obnově, péči, ohospodařování lesů jejich vlastníky, který platil v Čechách. Na Moravě a ve Slezsku potom byl tento patent vyhlášen v roce 1756. Na tento předpis již poměrně kontinuálně následně navazovaly vydávané právní normy, lesnické zákony, vyhlášky, které regulovaly hospodaření v lesích.

Formování institutů práva životního prostředí začalo již v období Kyjevské Rusi. Toto období lze považovat za počátek historického formování právního rámce na území Ukrajiny. Normy ochrany lesa různých 18 regulačních zákonů byly zaměřeny především na ochranu honebních území a pozemků, kde se lovila zvěř. 22. listopadu 1649 byl vydáno Nařízení B. Chmelnického zakazující kozákům „škodit“ v kyjevských lesích. [5]

V Kozáckém hejtmanátě ochrana přírody v Záporožské Siči se projevila především v zachování a racionálním využívání přírodních zdrojů. Charakteristickým znakem právní ochrany přírodních zdrojů bylo omezení okruhu osob, které měly právo přírodní zdroje využívat. V roce 1722 byla poprvé vytvořena lesní správa a kontrolní orgány pro využívání lesních zdrojů.

V období, kdy území Ukrajiny bylo rozděleno mezi Rusko a Rakousko-Uhersko se legislativa ochrany lesů vyvíjela poměrně dynamicky. Císařské zákony, místní zákony byly zaměřeny na zákaz odlesňování, prevenci lesních požárů. Za porušení stanovených pravidel byly stanoveny kruté tresty, byl omezen lov zvířat a využívání lesních zdrojů.

Formování legislativy ochrany lesů na území Ukrajiny v období od konce 9. století. do počátku 20. století proběhlo celkem rychle, ale poněkud roztroušeně, což souvisí s rozdělením území Ukrajiny na části a jejich příslušností k různým státním útvarům, častým střídáním úřadů, které vládly na určitých částech území Ukrajiny, socioekonomickými změnami atd. [5].

Počátek 21. století byl na Ukrajině zaznamenán důležitými změnami v právním systému směřujícími k novelizaci lesní legislativy. Po rozpadu Svazu sovětských socialistických republik (dále SSSR) došlo ke změnám v právním systému, na nezávislé Ukrajině byl přijat Lesní zákon (v originále Lesní kodex) Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994 (dále jen LZU). Základem pro regulační opatření LZU byly normativní akty SSSR. Byly závazné a sloužily jako právní základ pro rozvoj vlastní lesní politiky a legislativy Ukrajiny. Některá regulační opatření, normativní akty stále zůstaly v právním řádu a jsou platné dodnes a je potřeba je změnit. LZU přijatý v roce 1994 byl v roce 2006 novelizován verzí, která je v současné době platná. Právní normy LZU bohužel nesplňují veškeré moderní požadavky EU na rozvoj vztahů s veřejností v oblasti ochrany lesů, hospodaření v lesích regulujících činnost vlastníků lesů z hledisek zásad trvale udržitelného rozvoje. [5]

Vzhledem k vývoji civilizace a historie, v důsledku každá země má jinou rozlohu lesa, stanovištní a ekologické odlišnosti, jiné lesní zákony, systémy a formy vlády, různé systémy kontroly nakládání s lesy (hospodaření v lesích), odlišují se způsoby hospodaření v lesích, ale máme jeden celospolečenský cíl – zachovat lesy budoucím generacím, vytvářet a regulovat zákony o ochraně lesů a hospodaření v lesích a jejich trvale udržitelný rozvoj, upravující činnost vlastníků lesů z hlediska zásad udržitelného rozvoje.

Abychom mohli lesy zachovat, je třeba provádět a chránit přirozenou obnovu lesa, jak to stanoví zákon č. 289/1995 Sb. o lesích v ČR, a Lesní zákon (v originále Lesní kodex) Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Lesy jsou chráněny jako významná součást krajiny a případný zásah musí být proveden v souladu se zákonem nebo schválen zvláštními orgány. [2]

Každý stát musí vytvářet a regulovat zákony o ochraně lesů a hospodaření v lesích a jejich trvale udržitelný rozvoj, zajistit ochranu a kontrolu dodržování lesní legislativy. Pro zachování života na naší planetě, musíme usilovat o dosažení rovnováhy mezi přírodou a

člověkem, a to i pomocí regulativů společenských vztahů, tedy práva, aby dopady činnosti člověka nepřiměřeně zasahovaly do životního prostředí a jeho jednotlivých složek.

2. Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce je srovnání právních předpisů (lesního práva), které upravuje podmínky pro lesní hospodaření z hledisek trvale udržitelného rozvoje, které platí v České republice a v Ukrajině. Toto srovnání umožní i zhodnocení účinnosti obou základních norem lesního práva v obou zemích.

V práci jsou uvedeny informace o základním srovnání lesů v obou zemích, další část se věnuje komparaci vytipovaných a použitých 12 vybraných institutů lesního práva, regulujících činnost vlastníků lesů z hledisek zásad trvale udržitelného rozvoje na základě českého zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a Lesního zákona (v originále Lesní kodex) Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Při zpracování bakalářské práce byly používány předpisy lesního práva, které v případě Lesního zákona Ukrajiny v aktuální verzi zachycuje stav platného práva ze dne 10.07.2022 v případě srovnání českého práva bylo používáno české lesní právo platné ke stejnému datu.

Danou problematikou se zabýval ve svém článku v časopise: „Lesnická práce. Časopis pro lesnickou vědu a praxi“ doc. Jiří Oliva v roce 2004, ve kterém pro analýzu a komparaci lesních zákonů podle vybraných jednotlivých podmínek autor článku vybral evropské země: Polsko, Slovensko, Rakousko, SRN, Bavorsko, Sasko, Švýcarsko, Švédsko, Finsko, ČR.

V bakalářské práci jsem použila metodu hodnocení intenzity těchto podmínek na základě výše uvedeného článku doc. Ing. Jiří Olivy, Ph.D. a provedla jsem komparaci jak výskytu, tak míry intenzity regulačních opatření v obou zákonech.

V diskusi jsem uvedla příčiny rozdílů v regulačních opatřeních obou zákonů a taky zhodnotila účinnost obou zákonů. Na základě svých zjištění jsem se pokusila navrhnout směřování možných úprav lesního práva na Ukrajině.

3. Rešerše

Bakalářská práce se věnuje srovnání legislativních podmínek pro lesní hospodaření z hledisek trvale udržitelného rozvoje v České republice a na Ukrajině. K analýze byly použity jednotlivé právní předpisy, na základě českého zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a Lesního zákona (v originále Lesního kodexu) Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994.

Komentář k Lesnímu zákonu Ukrajiny najdeme v knize: "Vědecký a praktický komentář Lesního zákona Ukrajiny" (2010) JUDr. Baluk H., JUDr. Hetman A., JUDr. Kovalčuk T. V knize autoři komentují jednotlivá ustanovení Lesního zákona. Zkoumají problematiku práva životního prostředí, do jehož struktury patří problematika lesnické legislativy, využívání a ochrany pozemků včetně lesních pozemků jako předmětu využívání a ochrany.

Druhou publikací používanou ke komparaci je „Lesní zákon. Komentář“ (2010) autorů Jaroslava Drobníka, Petra Dvořáka. V publikaci autoři vysvětlují zejména základní instituty lesního zákona. Komentář k českému zákonu o lesích je stručně, pochopitelně a srozumitelně popsán nejen pro odbornou lesnické veřejnost, ale je poměrně srozumitelný i ostatní čtenáře, kteří se o lesy zajímají. Byl vypracován za účelem popsání a vysvětlení zákonů a vyhlášek. Autoři vychází z předpokladu, že les je národním bohatstvím tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí pro plnění všech jeho funkcí.

Dalším důležitým zdrojem informací pro bakalářskou práci je článek doc. Ing. Jiří Olivy, Ph.D., který byl publikován v roce 2004 v časopise „Lesnická práce. Časopis pro lesnickou vědu a praxi“. V tomto článku pro analýzu a komparaci lesních zákonů podle vybraných jednotlivých podmínek autor vybral některé evropské země: Polsko, Slovensko, Rakousko, SRN, Bavorsko, Sasko, Švýcarsko, Švédsko, Finsko, ČR. Na základě tohoto článku jsem použila stejnou metodu hodnocení intenzity vybraných podmínek. Následně jsem provedla komparaci jak výskytu, tak míry intenzity regulačních opatření v obou zákonech Ukrajiny a ČR.

Problematice lesnické legislativy na Ukrajině se věnuje ukrajinská publikace „Ochrana lesů podle legislativy Ukrajiny a země Společenství nezávislých států: srovnávací a právní analýza“ JUDr. Tetjana Jehorova (2015). Autorka ve své práci popsala historii lesních zákonů na Ukrajině a současný ekologický stav lesů. Uvedla nedostatky organizační a právní podpory ochrany lesa, porovnávala a analyzovala právní předpisy na

Ukrajíně a SNS. Cílem její práce bylo zjistit nedostatky ostatních států, poučit se a vyhnout se chybám při budoucí reformě současné legislativy Ukrajiny (např. odstranit duplicitu pravomoci v rámci jednoho ministerstva).

Při základním srovnání lesů v obou zemích byly převzaté velmi důležité informace z publikace: "Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2021", kterou každoročně vydává Ministerstvo zemědělství, v níž je uveden souhrn informací o stavu lesa a lesního hospodářství v ČR. Dalším podkladem je: „Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství Ukrajiny v roce 2021“, která byla využita pro zjištění dat o stavu lesů za rok 2021 na Ukrajině. Vydává se každoročně Státní agenturou lesních zdrojů Ukrajiny.

Doplňkovou literaturou byla i učebnice „Lesnická politika“ od Jaromíra Vašíčka a Jiřího Olivy. Dále byly použity webové stránky Státní agentury lesních zdrojů Ukrajiny, Ministerstva zemědělství ČR, Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů ČR, Českého statistického úřadu. Dalším zdrojem informací při srovnání zákonů na Ukrajině a v ČR byly články M. Flory v časopise „Lesnická práce“, kde autor porovnává lesní hospodaření a jeho plánování, ochranu lesů, lesní těžbu a dopravu, obnovu a výchovu, srovnává základní principy lesního práva v sousedních zemích (Spolkové republiky Německo, Rakousku, Polsku, Slovensku) a ČR.

Byla také použita kniha V. Nepyjvody „Právní úprava v oblasti lesů z hlediska trvale udržitelného rozvoje“, autor se zabýval právními aspekty pro lesní hospodaření z hledisk trvale udržitelného rozvoje na Ukrajině. Spolu s teoretickými ustanoveními práce obsahuje praktická doporučení. Diskuse vychází především ze zkušeností západní Evropy a Severní Ameriky. Byly v ní předloženy návrhy na úpravu ukrajinských právních předpisů v oblasti životního prostředí. V. Nepyjvoda popisuje vývoj lesnické legislativy, ve své práci autor analyzuje roli státu v sektoru lesního hospodářství, charakterizuje různé modely orgánů státního lesního hospodářství a způsoby jejich rozvoje. Velká pozornost je věnována mezinárodnímu právu životního prostředí při formování podpory rozvoje lesů. Tematikou "Nutnost přechodu ukrajinského lesnictví na trvale udržitelný rozvoj" se zabýval ve svém článku V. Melnyk.

V článku: „Ekologické problémy“ jeho autor A. Suska píše o problémech stanovení perspektiv a směrů utváření a fungování regionálních trhů sociálních a ekologických

služeb v přírodních zónách Ukrajiny. Možnosti lesů naplnit trh dřevem určují výsledky analýzy úrovně lesnatosti a struktury lesů v přírodních oblastech. Jsou stanoveny zvláštnosti fungování trhů sociálních a ekologických služeb.

4. Základní srovnání lesů v obou zemích

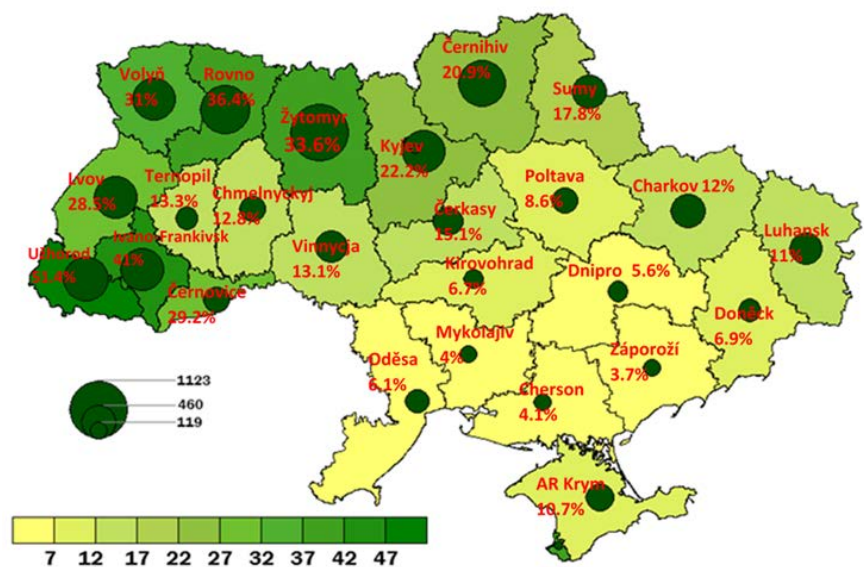
4.1. Charakteristika lesů Ukrajiny

Z aktuálních dat Státní agentury lesních zdrojů Ukrajiny (укр. „Державне агентство лісових ресурсів України“) vyplývá, že celková rozloha lesních půd na Ukrajině dosahuje 10,4 mil. ha. Lesy samotné pokrývají 9,6 mil. ha. Rozdíl 0,8 mil. ha zahrnuje holiny, rašeliniště, stepní přírodní oblasti. Lesnatost Ukrajiny se blíží 15,9 %. [6]

Vzhledem k tomu, že Ukrajina je rozlohou poměrně velká země s různými přírodními lesními oblastmi, ve kterých jsou různé nadmořské výšky, půda, a ještě mnoho faktorů, výsledkem je to, že každá část Ukrajiny je samostatným velkým ekosystémem, protože lesnatost Ukrajiny je velmi různorodá a lesy jsou rozmístěny nerovnoměrně.

Zásoba dřeva v lesích se odhaduje na 2,3 miliard. m³. Celkový průměrný přírůst dosahuje 35 mil. m³. Průměrný roční přírůst zásob na 1 ha v lesích Státní agentury lesních zdrojů Ukrajiny je 3,9 m³ a pohybuje se od 5 m³ v Karpatech do 2,5 m³ v stepní zóně. Postupně dochází k celkovému nárůstu zásob, což potvrzuje značný ekonomický a environmentální potenciál ukrajinských lesů. [7]

4.1.1. Výměra lesní půdy a lesnatost podle správních celků a celkem na Ukrajině

Obrázek č. 1: Lesnatost podle správních celků v roce 2021

Zdroj: [7] (přeloženo z ukrajinštiny)

Na Ukrajině byla většina lesů velmi silně ovlivněna člověkem a jeho činností a také zejména v uměle založených lesích je nezbytná se zvýšená péče o tyto „umělé“ lesní ekosystémy. Přibližný průměrný věk porostů - 60 let, což v porovnání s ČR je mladý les.

Lesnatost v různých přírodních oblastech je velmi rozrůzněna a nedosahuje optimální úrovně, při které lesy nejpozitivněji ovlivňují klima, půdu, vodní zdroje, působí proti erozním procesům a poskytují více dřeva. [7]

Správní celky	Celková rozloha území, tis. ha	Celková rozloha lesních půd, tis. ha	Lesy pokrývají, tis. ha	Lesnatost, %
AR Krym	2608,1	291,2	278,7	10,7
Vinnycja	2649,2	366,4	346,5	13,1
Volyň	2014,4	668,5	624,6	31
Dnipro	3192,3	189,8	179,2	5,6
Doněck	2651,7	199,9	184,1	6,9
Žytomyr	2982,7	1081,9	1001,6	33,6
Užhorod	1275,3	687,9	656,7	51,4
Zápороží	2718,3	116,3	101	3,7
Ivano-Frankivsk	1392,7	605,9	571	41
Kyjev	2812,1	722,7	624,1	22,2
Kirovohrad	2458,8	181,3	164,5	6,7
Luhansk	2668,3	348,7	292,4	11
Lvov	2183,1	671,8	621,2	28,5
Mykolajiv	2458,5	119,2	98,2	4
Oděsa	3331,3	220,1	203,9	6,1
Poltava	2875	270,7	247,4	8,6
Rovno	2005,1	797,4	729,3	36,4
Sumy	2383,2	452,1	425	17,8
Ternopil	1382,4	194,1	183,2	13,3
Charkov	3141,8	401,3	378,3	12
Cherson	2846,1	146,7	116,3	4,1
Chmelnyckyj	2062,9	281,6	265,1	12,8
Čerkasy	2091,6	331,9	315,1	15,1
Černovice	809,6	255,5	236,7	29,2
Černihiv	3190,3	708,1	665,7	20,9
m.Kyjev	83,6	33,3	31,3	37,2
Sevastopol	86,4	34,5	32,8	38
Celkem	60354,8	10378,8	9573,9	15,9

Tabulka č. 1: Výměra lesní půdy a lesnatost podle správních celků a celkem na Ukrajině

Zdroj: [6] (přeloženo z ukrajinštiny)

Podle Tab. 1 můžeme zjistit lesnatost na Ukrajině – 15,9 %, celková rozloha Ukrajiny činí 603 600 km², je druhou největší zemí Evropy po evropské části Ruské federace. Celková rozloha lesních půd na Ukrajině dosahuje 10,4 mil. ha, lesy pokrývají 9,6 mil. ha. Rozdíl 800 tis. ha – rašeliniště, holiny, různorodá lesnatost, nerovnoměrně rozmístěny lesy.

Největší lesnatost je dosažena v Užhorodě – 51,4 % s územní rozlohou 1 275,3 tis. ha, Záporoží má ve dvojnásobku větší rozlohu, ale lesnatost nejmenší – 3,7 %.

4.1.2. Přírodní lesní oblasti Ukrajiny

Obrázek č. 2: Přírodní lesní oblasti Ukrajiny

Zdroj: [6]

Data podle Tab. 1 ukazují na to, že většina z celkové rozlohy lesů se nachází v severní a západní části státu, kde se jedná především o smíšené lesy. V přírodní lesní oblasti podle Obr. 2, v oblasti, kde step a lesostep pokrývá střední a východní část Ukrajiny, je lesnatost velmi malá pouze 15 %.

Podle Obr. 2 vidíme, že Ukrajina je rozdělena na 5 přírodních lesních oblastí:

1. *Smíšené lesy* pokrývají severní a západní části Ukrajiny, 25 % celkové plochy, v této přírodní oblasti je mnoho řek a rašelinišť. Prostředí je poměrně, podmáčené a často se vyskytují kyselá stanoviště s velkým množstvím srážek v létě a v zimě. Smíšeným lesům se často říká Ukrajinské Polissia. Jejich jižní hranice je určena

podmíněnou čarou, která vede poblíž měst Volodymyr – Volyň – Luck – Žytomyr – Kyjev – Nižyn – Krolevec – Hluchiv. Mezi stromy dominují: borovice lesní (*Pinus sylvestris*), dub letní (*Quercus robur*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), topol osika (*Populus tremula*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), olše šedá (*Alnus incana*), olše zelená (*Alnus alnobetula*) habr obecný (*Carpinus betulus*), taky lípa malolistá (*Tilia cordata* Mill), lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*).[8]

2. *Lesostep* pokrývá 12 % území krajiny, skládá se ze střídajících stepí a lesa v celé přírodní oblasti. Přechodová zóna mezi přírodními částmi smíšeným, listnatým lesem a stepí. Klima je kontinentální, roční srážky dosahují v průměru od 500 mm do 650 mm. Ve střední a východní části lesostepního pásma se jedná o mimořádně úrodnou oblast, protože půda je 100 % černozem, která je považována za nejúrodnější půdní typ a má nejvyšší kvalitu. Hlavními lesními druhy stromů jsou: dub letní (*Quercus robur*) - 43 %, habr obecný (*Carpinus betulus*) - 10 % a buk lesní (*Fagus sylvatica*) - 5 %. [8]
3. *Step* – přírodní zóna na Ukrajině, která se nachází na jihu, ve středu a na východě země, pokrývá 240 tisíc km², tedy 40 % celého území Ukrajiny. Typická je také velmi nízká lesnatost, která dosahuje pouze 3 %. Mezi stromy dominují: akát (*Robinia*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*).[8]
4. *Karpatské hory* jsou mladé pásemné pohoří, součástí obrovského alpsko-himálajského geologického systému, který vznikl v důsledku třetihor. Táhnou se pásem územím 7 evropských zemí do západní části Ukrajiny. Karpatské hory se nachází v mírném klimatickém pásu. Lesnatost – 20 %. Roste zde přibližně 70 druhů dřevin, z nichž hlavní jsou smrk ztepilý (*Picea abies*) - 41 %, buk lesní (*Fagus sylvatica*) - 35 %, dub letní (*Quercus robur*) - 9 %, jedle bělokorá (*Abies alba*) - 4 %. [8]

Vegetační stupňovitost Karpatských hor (Hlavní lesní pásy):

- Podhorské polohy s převažujícími bukovo-dubovo-habrovými lesy (do 600 m n. m.),
- Středohorské s převažujícími smrkovo-bukovo-jedlovým lesem (od 600 do 1 000– 1 200 m n. m.)

- Vysokohorské polohy se smrkovo-bukovo-jedlovým lesem a smrkovým lesem (od 1 000 do 1 200 do 1 350 až 1 500 m n. m.).
 - Nad smrkovými lesy je subalpínský stupeň v západní části Karpat – ve výšce 1200–1300 m n. m., na základě jehličnatých a listnatých keřů.
 - Alpínský vegetační stupeň zaujímá pouze malou část území v Karpatech. [9]
5. *Krymské hory* nacházejí se na extrémním jihu Ukrajiny v AR Krym a zaujímají pouze 1 % rozlohy státu. Krymské hory jsou původem i většinou stejné jako karpatské mladé pásemné pohoří, součástí obrovského alpsko-himálajského geologického systému. Nachází se v mírném a subtropickém pasu poměrně vysoké teploty a značné množství srážek v horách. Podle Tab. 1 a Obr. 1 můžeme zjistit lesnatost AR Krym -10,7 %. [8]

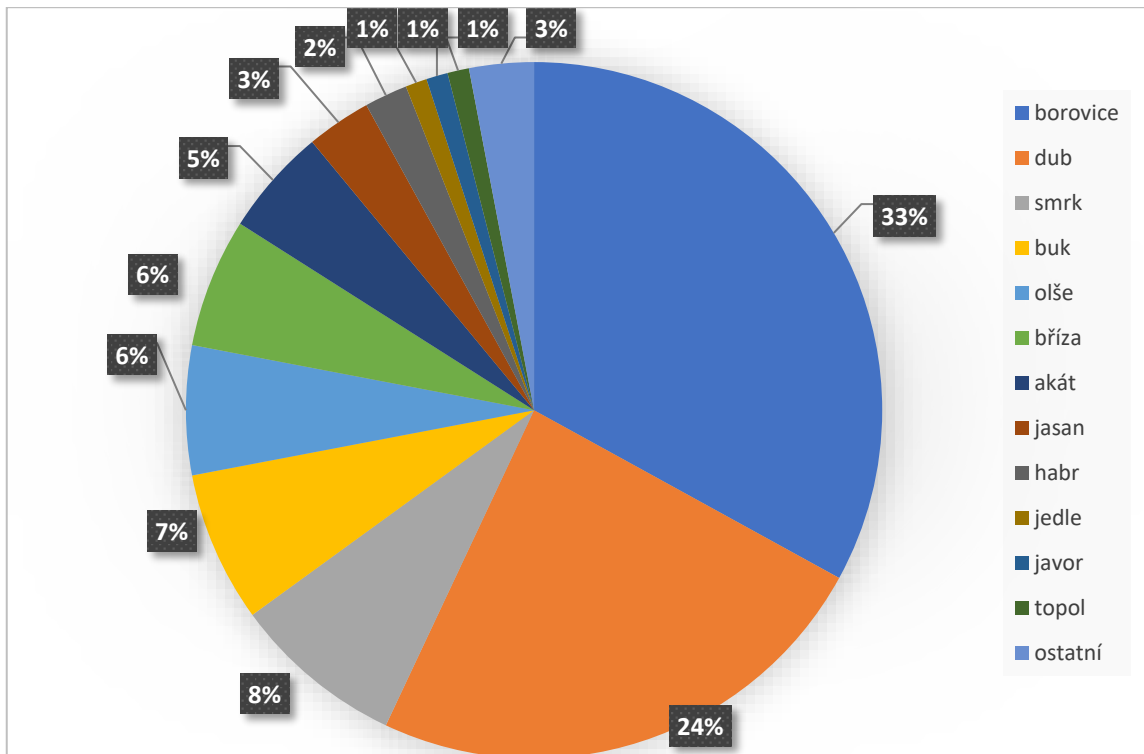
Vegetační stupňovitost Krymských hor:

- Na jižním pobřeží Krymu, na úrodných hnědých a červenohnědých půdách, se nachází přirozená zóna stálezelených lesů a keřů z tvrdého dřeva, kde dominují nízké rostoucí dubové a jalovcové lesy. Přirozená vegetace je zachována pouze na svazích. Velké plochy zabírají zahrady a vinice.
- Lesostepní podhorské polohy (od 100-200 do 300-400 m n. m.),
- Pás dubových lesů (od 350 do 750 m n. m.),
- Podhorské polohy do výšky 600–700 m n.m., dominantním stromem v listnatých lesů je dub pýřitý (*Quercus pubescens*), dub zimní (*Quercus petraea*), taky rostou habr obecný (*Carpinus betulus*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), lípa malolistá (*Tilia cordata Mill*), lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*).
- Středohorské dosahují výšky 1000 m n. m. listnaté lesy buku s příměsí borovic
- Ve výšce asi 1000 m n. m. končí horské lesy a začínají louky, kterým se říká jajla. Na takových místech nerostou žádné stromy. [9]

Po jaderné katastrofě černobylské elektrárny v roce 1986 došlo k tomu, že přibližně 3,5 miliónu hektarů lesů jsou zamořeny radioaktivním spadem. Jde o území v okolí Žytomyra, Kyjeva, Rovna. Platí zde zákaz provádění prací v lese, kácení dříví, lov zvěře,

sběr hub a lesních plodů. Do dneška je tato skutečnost velkou ekologickou katastrofou pro Ukrajinu i pro celý svět. Les poblíž Černobylu se nazývá červený, protože 10 km² území poblíž elektrárny po výbuchu reaktoru výsledkem emisí radioaktivního prachu les změnil barvu na červenou.

4.1.3. Druhovú skladbu dřevin na Ukrajině

Graf č. 1: Druhovú skladbu dřevin na Ukrajině

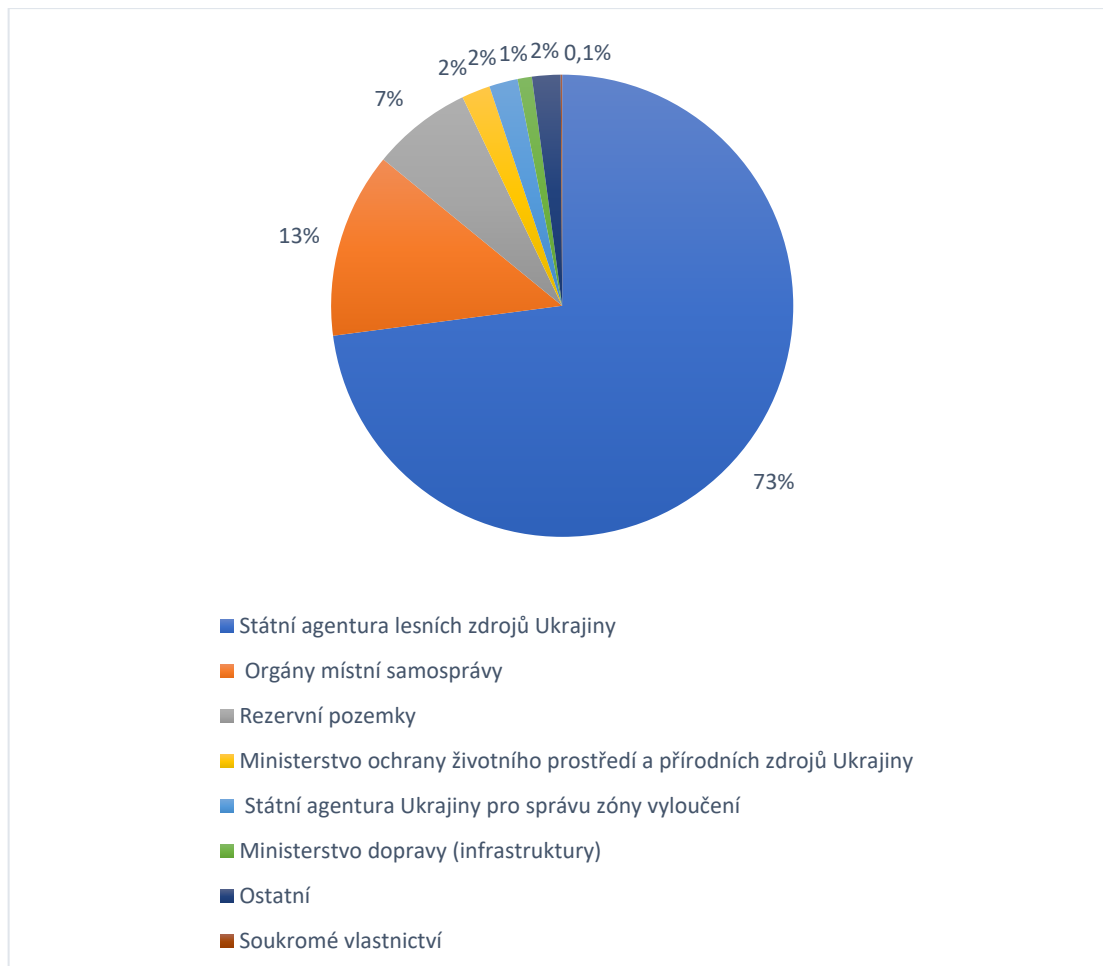
Zdroj: [6] (přeloženo z ukrajinštiny)

Podle Grafu 1 můžeme zjistit druhovú skladbu dřevin na Ukrajině: největší zastoupení v lese má borovice lesní (*Pinus silvestris*) - 33 % a dub letní (*Quercus robur*) - 24 %, nejmenší - topol, javor, jedle, habr.

Z jehličnatých dřevin jsou to: borovice lesní (*Pinus silvestris*), smrk ztepilý (*Picea abies*), jedle bělokorá (*Abies alba*), modřín opadavý (*Larix decidua*).

Z listnatých dřevin se jedná o: dub letní (*Quercus robur*), buk lesní (*Fagus sylvatica*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), habr obecný (*Carpinus betulus*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*).

4.1.4. Vlastnická struktura lesů na Ukrajině

Graf č. 2: Vlastnická struktura lesů na Ukrajině v roce 2021

Zdroj: [7] (přeloženo z ukrajinštiny)

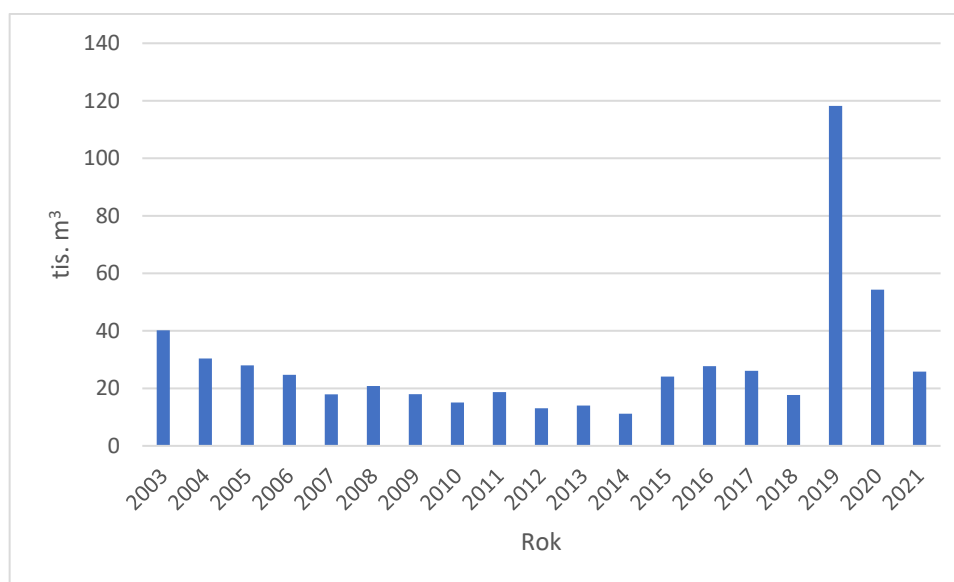
Podle Grafu 2 můžeme zjistit, že převážná většina lesů je ve vlastnictví státu: Státní agentura lesních zdrojů Ukrajiny - 73 %, 13 % (1,3 mil. ha) jsou lesy, které podřízeně orgánům místní samosprávy (lesy ve vlastnictví měst a obcí). [7]

Přibližně 800 tisíc ha státních lesů - 7 %, se nacházejí na rezervních pozemcích, to znamená, že nejsou převedené a poskytnuté do vlastnictví nebo užívání, zahrnují

přibližně 300 000 ha ochranných lesních pásů (celostátní inventarizace ochranných lesních pásů nebyla provedena, proto se údaje o jejich počtu mezi sebou liší). V důsledku nejistého právního postavení většiny ochranných lesních pásů při pozemkové reformě zůstala bez dozoru a ochrany, ve skutečnosti za ně nikdo není přímo odpovědný, což má na jejich stav negativní vliv. [10]

Na Ukrajině v soukromém vlastnictví je pouze 0,1 % lesů, což ve srovnání s evropskými zeměmi je velmi málo. Ministerstvo ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny spravují – 2 %, Ministerstvo dopravy (infrastruktury) – 1 %, Státní agentura Ukrajiny pro správu zóny vyloučení – 2 % (v perimetru černobylské elektrárny), ostatní - 2 %. [7]

4.1.5. Nelegální těžba na Ukrajině

Graf č. 3: Nelegální těžba na Ukrajině

Zdroj: [7] (přeloženo z ukrajinštiny)

Objem nelegální těžby za rok 2021 - 25,8 tis. m³, což je 48 % objemu za stejné období roku 2020 (54,3 tis. m³). Výše způsobené škody je 5,5 mil. EUR, což je 48 % částky za stejné období roku 2020 (11,2 mil. EUR), kompenzováno - 234 tis. EUR nebo 4 % (2020-144 tis. EUR). [7]

V roce 2019 celkový objem nelegální těžby činil 118 tis. m³ ve výši škody –20,7 mil. EUR. [11]

Při provedení kontroly podřízených příslušných orgánů státní správy lesů Státní agenturou lesních zdrojů Ukrajiny byly zjištěny některé údaje o nelegální těžbě v lesích Charkovské oblasti - 6 446 m³, Chersonské – 1 333 m³, Žytomyrské – 1 000 m³. I tyto oficiálně udávané výsledky ukazují na neúčinnost opatření k zajištění řádné ochrany lesů. Další příčinou byly zaměstnanci státní ochrany lesů a příslušných orgánů státní správy lesů, kteří byli obviněni z korupce, nesplnění svých služebních povinností a někteří z nich sami přispívali k páčání nelegální těžby. V průběhu roku 2019 bylo zahájeno kárné řízení proti 717 zaměstnanců státní ochrany lesů, 78 osob bylo propuštěno z funkce a proti 4 osobám bylo zahájeno trestní stíhání. [11]

Mezi nejčastější příčiny nelegální těžby dřeva patří: vysoká míra nezaměstnanosti, nízké mzdy a životní úroveň občanů, rostoucí mezinárodní poptávka po dřevě, bezdaňový příjem z prodeje dřeva pro lidi, nedostatečný počet zaměstnanců státní ochrany lesů. Další problémem na Ukrajině jsou organizované zločinecké skupiny, které nelegálně těží a prodávají ve velkém množství dřevo. [7]

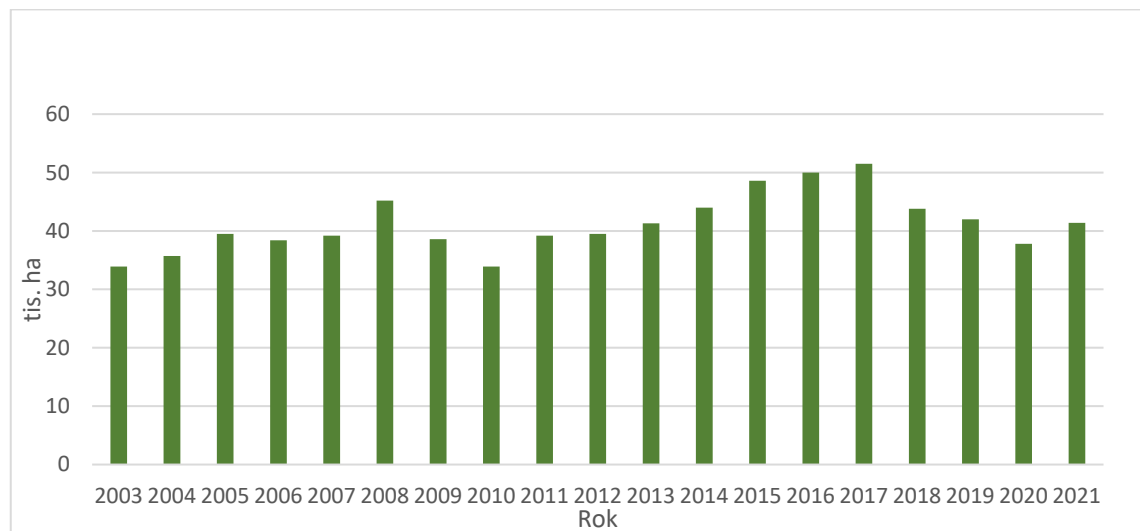
Problematiku nelegální těžby upravuje § 246 trestního zákoníku Ukrajiny: *„nelegální kácení nebo nelegální přeprava, skladování, prodej dřeva se trestá pokutou od tisíce do pěti set nezdánitelných minimálních příjmů občanů nebo podmíněné odnětím svobody na dobu až šesti měsíců nebo omezením na svobodě na dobu až na tři roky nebo odnětím svobody na stejnou dobu.“* [12]

Data podle Grafu 3 ukazují na to, že objem nelegální těžby po roce 2019 se snížil, a to v důsledku přijatých opatření vládou Ukrajiny: vytvořením v každém státním lesním podniku neustále působících mobilních kontrolních skupin (celkový počet je 838, v brigádě 3-5 osob), které budou kontrolovat vznik a velikosti holých sečí a následná obnovní opatření. [13]

4.1.6. Obnova lesa na Ukrajině

V souladu s požadavky legislativy Ukrajiny jsou poskytovány hospodařícím subjektům dva roky, během kterých je nutné zalesnit holinu na lesních pozemcích na místě souvislých těžeb. [7]

V obou zákonech Ukrajiny a ČR je stanoveno, že obnovovat a vychovávat lesní porosty je povinností vlastníka lesa za účelem zlepšování jejich biologické hodnoty, druhové složení a zlepšení plnění funkcí lesů: vodoochranné, ochranné, hygienické, zdravotní, rekreační, estetické a další funkce, které jsou zdrojem pro uspokojování potřeb společnosti. Dalším cílem obnovy je: zalesnění v co nejkratším čase ekonomicky a ekologicky pomoci nejšetrnějších způsobů za účelem zvyšování lesnatosti krajiny a úrodnosti půdy.

Graf č. 4: Obnova lesa na Ukrajině

Zdroj: [7] (přeloženo z ukrajinštiny)

Z uvedeného Grafu 4 můžeme zjistit, že ve srovnání s předchozím rokem, v roce 2021 bylo obnoveno lesů na ploše 41,4 tisíce hektarů, což o 3,6 tis. ha víc, v důsledku zalesňováním míst velkých požárů v roce 2020, taky vznikly nové lesy - 3,2 tisíce ha. [7]

Od roku 2017 se snížil objem vytěženého dříví při nahodilé těžbě lesa, což přímo souvisí s poklesem velikosti ploch obnovy lesa. V důsledku provedených včasných opatření na podporu přirozené obnovy více než třetina území je zajištěna přirozenou obnovou. [7]

Díky činnosti lesníků za posledních 5 let bylo vysazeno více než milion nových stromů a vzhledem k tomu, že mladé stromky mají větší schopnost absorbovat CO₂, přispělo k opatřením k předcházení dopadům změny klimatu. Celkově objem reprodukce lesa za posledních pět let činil 201,5 tisíce hektarů, což je o 6 % více než plocha nahodilých těžeb. [7]

4.2. Postavení LH v národním hospodářství, srovnání základních dat o lesním hospodářství v České republice a na Ukrajině

Ukazatel	ČR 1)	Ukrajina 2)
Lesnatost	34,1 %	15,9 %
Výměra lesních pozemků	2,7 mil. ha	10,4 mil. ha
Zásoba	698,8 mil. m ³	2,3 miliard m ³
Průměrná zásoba na 1 ha lesních pozemků	267,7 m ³	235 m ³
Celkový průměrný přírůst ročně	18,3 mil. m ³ b.k.	35 mil. m ³ b.k.
Celkový běžný přírůst ročně	22,3 mil. m ³ b.k.	36 mil. m ³ b.k.
Celkový průměrný přírůst na 1 ha porostní půdy ročně	7,1 m ³ b.k.	3,9 m ³ b.k.
Celkový běžný přírůst na 1 ha porostní půdy ročně	8,7 m ³ b.k.	4,2 m ³ b.k.
Plocha lesa na jednoho obyvatele	0,25 ha	0,24 ha
Těžba	30,26 mil. m ³	25,8 mil. m ³
Zalesňování:		
a) umělá obnova	40,7 tis. ha	41,4 tis. ha
b) přirozená obnova	9,1 tis. ha	3,2 tis. ha
Kategorie lesů	<ul style="list-style-type: none"> - lesy hospodářské 74 % - lesy zvláštního určení 24 % - lesy ochranné 2 % 	<ul style="list-style-type: none"> - produkční lesy – 38 % - ochranné lesy – 33 % - rekreační a zdravotní lesy – 15 % - lesy kulturně-naučné, vědecké, historické – 14 %
Druhá skladba dřevin	smrk ztepilý – 49,5 %, borovice lesní – 16,1 %, buk lesní - 8,8 %, dub letní – 7,4 %	borovice lesní – 33 %, dub letní – 24 %, smrk ztepilý – 8 %, buk lesní – 7 %

Vlastnická struktura	<ul style="list-style-type: none"> - státní 53,79 % (LČR 44,4 %, VLS 4,7 %, NP 3,65 %, krajské lesy 0,09 %) - obecní 17,18 %, - fyzické 19,12 %, - právnické 3,4 %, - církevní 5,31 %, - družstva 1,19 % 	<ul style="list-style-type: none"> - Státní agentura lesních zdrojů Ukrajiny – 73 % - orgány místní samosprávy 13 % - rezervní pozemky – 7 % - Ministerstvo ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny – 2 % - Státní agentura Ukrajiny pro správu zóny vyloučení – 2 % - Ministerstvo dopravy (infrastruktury) – 1 % - ostatní – 2 % - soukromé vlastnictví - 0,1 %
Příspěvky na hospodaření v lesích	734,1 mil. Kč 30,4 mil. EUR	599 mil. UAH 14,13 mil. EUR
Poměrový ukazatel příspěvku v EUR na 1 ha lesů	0,088 EUR	0,736 EUR
Certifikace trvale udržitelného hospodaření v lesích:		
PEFC	1,78 mil. ha (70 %)	2,3 mil. ha (23 %)
FSC	135,4 tis. ha (5 %)	3,72 mil. ha (36 %)
Měsíční průměrné mzdy	34,1 tis. Kč 1,4 tis. EUR	15,5 tis. UAH 0,4 tis. EUR
Řídící orgány v lesnictví	spadá pod MZe – odbor lesního hospodářství	Státní agentura lesních zdrojů Ukrajiny
Průměrný počet zaměstnanců v lesnictví	13,6 tis. osob	11,4 tis. osob
Roční objem vývozu a dovozu surového dříví		
vývoz	14,8 tis. m ³	1,9 mil. m ³
dovoz	2,0 tis. m ³	2,9 tis. m ³

Tabulka č. 2: Základní srovnání lesů v ČR a Ukrajině v roce 2021 (shrnutí)

Zdroj: 1) [14], 2) [7]

Česká republika je pokryta lesy na 34,1 % své celkové rozlohy, při výměře lesních pozemků - 2,7 mil. ha, patří k nejlesnatějším zemím střední Evropy. Z pohledu na Tab. č 2 je patrné, že rozloha lesních pozemků Ukrajiny je mnohem větší - 10,4 mil. ha, ale procentuální lesnatost Ukrajiny je dvakrát menší než ČR, jenom 15,9 %.

Významným ukazatelem je plocha lesa na jednoho obyvatele, představuje poměr mezi počtem obyvatel ve státě a výměrou lesních pozemků. V ČR plocha lesů na 1 obyvatele činí 0,25 ha, ve srovnání s Ukrajinou, kde rozloha je pětikrát větší, plocha lesů na 1 obyvatele - 0,24 ha.

V jednotlivých oblastech ČR se lesnatost liší, nejmenší je v nížinách a největší v horských a podhorských polohách, proto některé kraje mají lesnatost 45 % (např. Liberecký kraj), a některé kraje s lesnatostí menší než 15 %. [15]

Zásoba dříví činí 698,8 mil. m³ a každoročně vzrůstá v důsledku nedotěžování celkového běžného přírůstu především smrku, domácí nejprůrůstavější dřeviny. [15]

Lesy ČR jsou tvořeny více než 20 druhy dřevin, mezi nimi:

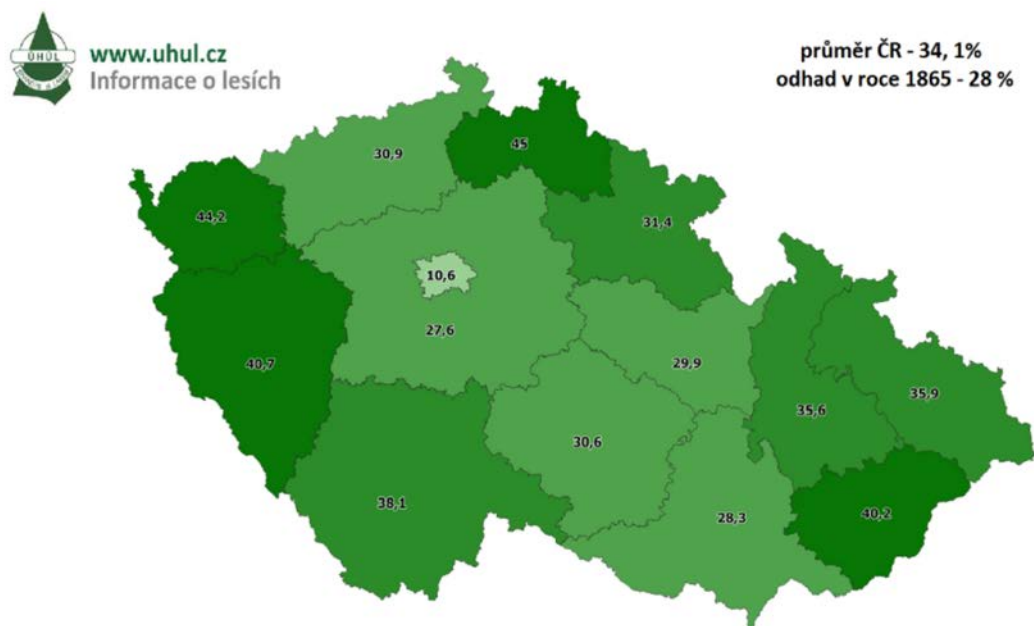
Jehličnaté celkem 71,0 %: smrk s největším zastoupením - 49,5 %, jedle - 1,2 %, borovice - 16,1 %, modřín - 3,8 %, ostatní jehličnaté - 0,3 %.

Listnaté celkem 27,7 %: dub - 7,4 %, buk - 8,8 %, bříza - 2,8 %, ostatní listnaté - 8,8 %.

Přibližný průměrný věk porostů 120 let.

4.3. Charakteristika lesů ČR

4.3.1. Výměra lesní půdy a lesnatost podle krajů

Obrázek č. 3: Výměra lesní půdy a lesnatost podle krajů v roce 2021 (ha, %)

Zdroj: [16]

Podle obrázku č. 3, můžeme zjistit lesnatost krajů České republiky, nejlesnatějším je Liberecký kraj - 45,0 % a Karlovarský – 44,2 %, nejméně lesů v Praze - 10,6 % a v Středočeském kraji - 27,6 %.

4.3.2. Kategorizace lesů

Kategorizace lesů je definována zákonem 289/1995 Sb., o lesích.

Lesy zařazené do kategorií podle jejich funkcí:

- 1) lesy hospodářské - 74%
- 2) lesy zvláštního určení - 24%
- 3) lesy ochranné - 2%

4.3.3. Vlastnická struktura lesů v ČR

Vlastnictví	Porostní plocha	
	(ha)	(%)
Státní lesy:	1 406 841	53,79
LČR	1 161 335	44,40
VLS	123 024	4,70
Národní parky	95 484	3,65
Krajské lesy	2 370	0,09
ostatní	23 055	0,88
Lesy MŽP (AOPK)	1 572	0,06
Právnícké osoby	88 969	3,40
Obecní a městské lesy	449 193	17,18
Lesy církevní a náboženských společností	139 001	5,31
Lesní družstva a společností	31 103	1,19
Lesy ve vlastnictví fyzických osob	500 110	19,12
Ostatní nezařazené lesy	162	0,01
Celkem	2 615 378	100

Tabulka č. 3: Vlastnická struktura lesů v ČR v roce 2021 (ha, %)

Údaje uváděné v tabulce vychází z dat lesních hospodářských plánů dostupných v informačním a datovém centru ÚHÚL k 31. 12. 2021.

Zdroj: [16]

Podle zákona č. 428/2012 Sb., zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů v roce 2021 byly vráceny lesní majetky církvím a náboženskými společnostem, kterým narůstá porostní plocha, naopak u lesů spravovaných státním podnikem LČR tento podíl klesá. [14]

Při srovnání vlastnické struktury lesů v obou zemích, podle dat můžeme zjistit: v ČR ve vlastnictví státu 53,79 % lesů, když na Ukrajině většina lesů přibližně 80 % je ve vlastnictví státu. Na Ukrajině v soukromém vlastnictví pouze 0,1 % lesů, což ve srovnání s ČR je dost málo.

4.3.4. Těžba dřeva v ČR

Těžba dřeva	2000	2010	2015	2019	2020	2021
Jehličnatá mil. m ³	12,85	15,07	14,38	31,31	34,49	28,27
Listnatá mil. m ³	1,59	1,67	1,78	1,27	1,26	1,54
Celkem mil. m ³	14,44	16,74	16,16	32,58	35,75	30,26
Celkem na 1 obyvatele m ³	1,41	1,59	1,53	3,05	3,34	2,88
Na 1 ha lesních pozemků m ³	5,48	6,30	6,06	12,18	13,35	11,29

Tabulka č. 4: Těžba dřeva v ČR v roce 2021 (mil.m³, m³)

Poznámka: Údaje jsou udávány v m³ hroubí bez kůry.

Zdroj: [17]

V roce 2021 v českých lesích bylo vytěženo - 30,26 mil. m³ surového dříví, což je o 5,49 mil. m³ méně než v loňském roce. Objem těžeb jehličnatého dříví oproti roku 2020 snížil o 5,77 mil. m³ na celkových 28,72 mil. m³. Proporce těžby listnatého a jehličnatého dříví je dána především zpracováním nahodilých těžeb (kůrovcového dříví). [14]

Prodej vytěženého dříví je hlavním příjmem vlastníka lesa, u všech sortimentů surového dříví uplatňovaný smluvní ceny. Výše těžby dříví se reguluje na základě zákona prostřednictvím závazných ustanovení lesního hospodářského plánu, účelem je princip trvale udržitelného rozvoje. [15]

4.3.5. Obnova lesa v ČR

Způsob obnovy	2000	2010	2015	2019	2020	2021
Umělá	21 867	21 859	18 797	28 670	33 671	40 679
z toho: opakovaná	4 371	3 087	5 246	3 799	3 621	4 847
Přirozená	3 422	5 127	4 749	5 224	6 615	9 111
Celkem	25 309	26 986	23 546	33 894	40 286	49 790

Tabulka č. 5: Obnova lesa v ČR (ha)

Zdroj: [17]

Plocha zalesňování v roce 2021 činila 49 790 ha (umělá obnova - 40 679 ha, přirozená obnova - 9 111 ha). Pozitivně lze hodnotit navýšení celkové obnovené plochy o 9 504 ha

oproti roku 2020. Jedná se o očekávaný následek zalesňování holin po rozsáhlých nahodilých těžbách. Plocha obnovených lesních porostů za rok 2021 vykazuje tak ve srovnání s předchozími roky výrazný nárůst. Podíl listnatých dřevin na umělé obnově lesa vykazuje ve srovnání s předchozími roky také výrazný nárůst, a to i ve zhoršených podmínkách kalamitních holin. V roce 2021 podíl listnatých dřevin na umělé obnově dosáhl 52,1 %. [14]

4.3.6. Certifikace lesů v ČR

Druh vlastnictví	PEFC	FSC
	(ha)	(ha)
Státní lesy	1 354 423	-
Fyzické osoby	83 075	-
Právníkové osoby	166 050	-
Obecní lesy	176 578	-
Celkem ha	1 780 126	135 420
Celkem %	70	5

Tabulka č. 6: Přehled certifikovaných lesů v ČR

Poznámka: Pro rok 2021 nejsou k dispozici detailní data rozlohy podle typu vlastnictví.

Zdroj: [16]

V ČR jsou dva certifikační systémy – PEFC (70 % plochy českých lesů, např. Lesy ČR, s. p.) a FSC – 5 % (např. ŠLP Masarykův les Křtiny, KRNAP či Lesy hl. m. Prahy). Certifikáty potvrzují, že hospodaření v lesích splňuje předem stanovená kritéria trvale udržitelného hospodaření v lesích. [16]

4.3.7. Porovnání certifikačních systémů v ČR a na Ukrajině

V ČR a na Ukrajině v lesním hospodářství používají 2 certifikační systémy: PEFC a FSC.

Certifikační systémy:	Česká republika 1)	Ukrajina 2)
PEFC	1,78 mil. ha	2,3 mil. ha
FSC	135,4 tis. ha	3,72 mil. ha
Celkem	1,9 mil. ha	6,02 mil. ha

Tabulka č. 7: Porovnání certifikačních systémů v ČR a na Ukrajině

Zdroj: 1) [16], 2) [7]

V roce 2021 na Ukrajině bylo certifikováno celkem 6,02 mil. ha, v České republice 1,9 mil. ha, což znamená že se v lesích hospodaří správně a pečlivě dle certifikačních standardů.

Hlavním účelem certifikačních mezinárodních systémů ve světě – podpora trvale udržitelného hospodaření v lesích. Certifikace je dobrovolným rozhodnutím vlastníka lesů. Držitel certifikace potvrzuje svůj závazek hospodařit podle předem daných kritérií. Současné požadavky na využívání lesů se netýkají pouze těžby dřeva, ale jedná se o široký komplex sociálních, ekologických a ekonomických funkcí lesa souvisejících s trvale udržitelným využíváním přírodních zdrojů. [16]

5. Srovnání základních norem lesního práva obou zemí, konkrétně zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a Lesního zákona Ukrajiny.

Vývoj právní úpravy ochrany lesů a hospodaření na Ukrajině a v České republice se velmi výrazně liší. Toto je podmíněno jinými historickými a společenskými podmínkami. Zatímco české země byly až do roku 1526 samostatným státním útvarem (královstvím), po roce 1526 se staly součástí Habsburky ovládaného rakouského císařství. Lesní právo v českých zemích v dobách rakouské monarchie výrazně změnil až „Císařský královský patent lesů a dříví, ustanovení v království Českém se týkající, daný na hradě Pražském dne 5. dubna 1754“. Byl založen „správný“ způsob obhospodařování lesů a byl vydán v souladu s potřebami zajištěním dostatku dříví pro jeho hospodářského využívání a zpracování.

V roce 1772 došlo k prvnímu rozdělení Polska a s ním i ukrajinských území, které byly součástí tohoto království. Většina Ukrajiny se dostala pod nadvládu Ruské říše a další území Ukrajiny byla připojena k Rakousko-Uhersku. Obě tyto monarchie se výrazně lišily státním uspořádáním a právním rámcem.

Za vlády Petra I. v Ruské říši byla prováděna některá opatření na ochranu životního prostředí. V té době nebyly výjimečné až brutální případy odsouzení narušitelů práva, kteří byli zejména trestáni smrtí za kácení dříví v přírodních rezervacích. Za oficiální datum zahájení „regulérní“ ochrany lesa je považován březen 1719. V tomto měsíci byl vyčleněn vojenský útvar na příkaz Petra I. za účelem ochrany chráněného lesa na předměstí Petrohradu. Tvořili jej vysloužilí vojáci, kteří měli příkaz „chytit narušitele lesa“. Hlavní právní dokument upravující ochranu lesů byl vydán 3. prosince 1723 „Instrukce pro Oberwaldmeistera“ podle které byly všechny ruské lesy podřízeny Radě admirality. Carská vláda celkem racionálně vyřešila organizační otázky ochrany chráněných lesů. [5]

V roce 1703 byl vydán Dekret, kterým bylo stanoveno, že všechny lesy, včetně soukromých, jsou majetkem státu a jejich využívání by mělo být podřízeno především státu. [5]

V důsledku připojení haličských a bukovinských zemí k Rakousku pro ně začaly platit lesní zákony přijaté v roce 1782 a poté v roce 1807. Dále byly využívány Instrukce

vydané k ochraně a hospodaření v lesích velkostatkářů. Nejstarším dokumentem, z té doby jsou předpisy vydané v roce 1787 princeznou Annou Yablonovskou "Obecné zákony pro správce mého majetku". Samostatná pátá část dokumentu byla věnována lesům - „Hospodaření v lesích“. [5]

V důsledků různého historického vývoje lesnická legislativa na Ukrajině a v České republice se liší, protože na rozdíl od ČR, Ukrajina byla součástí SSSR, proto hodně zákonů zůstalo v platnosti ještě z období Sovětského Svazu. Základem pro regulační opatření LZU byly normativní akty SSSR, byly závazné a sloužily jako právní základ pro rozvoj vlastní lesní politiky a legislativy Ukrajiny. [5] Některé regulační opatření, normativní akty, zákony se stále zůstaly a jsou platné dodnes a je potřeba je změnit.

Právním základem pro vymezení působnosti mezi SSSR a Kazašskou SSR a Běloruskou SSR jsou Ústava SSSR z roku 1977 a Ústava Kazašské SSR z roku 1978, Ústava Běloruské SSR z roku 1978 a Základy Pozemková, vodní, horská a lesní legislativa SSSR a svazových republik. Což znamená, že v SSSR základem pro zákonodárství odpovídající republikové zákony. [5]

Proces tvorby a vývoje nové legislativy v oblasti životního prostředí, který pokračuje dodnes, byl zahájen zákonem Ukrajiny „O ochraně životního prostředí“ ze dne 25. června 1991, který zejména formuloval základní ustanovení o organizaci řízení v procesu provádění ekonomických a jiných činností, jakož i definování základních principů hospodaření. [5]

Nový Lesní zákon Ukrajiny byl přijat 21. ledna 1994. Obsahoval mnoho ustanovení podobných Lesnímu Kodexu SSSR z roku 1979. V souladu s LZU byla novelizována řada navazujících předpisů.

LZU přijatý v roce 1994 byl v roce 2006 doplněn a novelizován verzí, která je v současné době platná. Právní normy LZU bohužel nesplňují moderní požadavky EU na rozvoj vztahů s veřejností v oblasti ochrany lesů, hospodaření v lesích regulujících činnost vlastníků lesů z hledisek zásad trvale udržitelného rozvoje. [5]

5.1. Les z pohledu práva. Definice lesů

Pojem „les“ najdeme ve většině jazyků světa a patří do běžné slovní zásoby předškolních dětí. Těžkosti nastávají v okamžiku, kdy jej máme jednoznačně definovat v zákonodárství.

Z více než 800 definic lesa, používaných v legislativě, lesnických či ochranářských koncepcích, strategiích a programech jednotlivých států a mezinárodních mezivládních organizací a v odborné literatuře, se zdaleka největší oblibě těší pojetí navržené Organizací Spojených národů pro výživu a zemědělství FAO (2000) chápe les jako jakoukoli plochu souše větší než 0,5 ha se zápojem korun stromů přinejmenším 10 %, jež není prvotně využívána pro zemědělské či jiné ne lesnické účely. Porost by měl být schopný dosáhnout výšky minimálně 5 m. Zápoj korun vymezíme jako část zemského povrchu, zastíněnou korunami stromů v plném olistění. Desetiprocentní podíl je poněkud nižší než v legislativě četných zemí, takže FAO hodnotí jako les i hustší africkou buš. Definice FAO výlučně zahrnuje možná překvapivě také větrolamy a remízky širší než 20 m, pochopitelně za předpokladu výše uvedeného kvantitativního vymezení zápoje korunového patra a výšky stromů. Naproti tomu jako les nehodnotíme stromové porosty, jejichž hlavním posláním je zemědělská výroba, jako jsou sady. [18]

Lesní služba Spojených států Ministerstva zemědělství (USDA Forest Service) definuje les 25 % zápoje korun, naproti tomu Služba Spojených států pro národní parky (U.S. National Park Service) pokládá za les porost stromů se zápojem přinejmenším 60 %. [18]

LZU rozlišuje pojmy „les“ a „lesní pozemek“ (tomu pojmu odpovídá český pojem „pozemek určený k plnění funkcí lesa“, a mají v podstatě shodnou definici).

Podle § 1 LZU les je chápán jako „druh přírodního komplexu (ekosystému), ve kterém se kombinuje především dřevinná a keřovitá vegetace s příslušnými vhodnými půdami, trávami, faunou, mikroorganismy a dalšími přírodními složkami, které spolu svým vývojem souvisí s přírodním prostředím a ovlivňují se navzájem“, v zákoně je uvedeno že lesy jsou národním bohatstvím Ukrajiny, svým účelem a polohou plní vodoochrannou, ochrannou, hygienickou, zdravotní, rekreační, estetickou a další funkce, které jsou zdrojem pro uspokojování potřeb společnosti v lesních zdrojích. [19, A]

Pro potřeby zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesním zákonu) les je definován jako „lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa“, což znamená že této pojmy český zákon o lesích nerozlišuje. [20, A]

Podle § 3 zákona č. 17/1992 Sb. „O životním prostředí“ lze les definovat i jako specifický ekosystém, neboť též tvoří „*funkční soustavu živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v prostoru a čase*“. [21]

Je důležité si uvědomit, že dle § 3 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ze zákona prohlášeny za významné krajinné prvky a jako takové podléhají zvláštnímu režimu ochrany podle § 4 odstavce 2 tohoto zákona. [22]

Zákonodárce tvrdí, že lesy Ukrajiny jsou jejím národním bohatstvím v ustanovení VI Deklarace o státní suverenitě Ukrajiny ze dne 16. července 1990, podle níž mají občané klíčové právo vlastnit, užívat a nakládat se svým národním bohatstvím, jakož i ustanovení o nutnosti vytvářet v zájmu všech ukrajinských občanů bez ohledu na vlastnictví norma č. 1. článku 13 Ústavy Ukrajiny, podle které půda, vzduch, voda a další přírodní zdroje nacházející se na území Ukrajiny, přírodní zdroje jejího kontinentálního šelfu, výlučné (mořské) zóny jsou objekty ve vlastnictví občanů na Ukrajině. Předměty národního bohatství Ukrajiny by přitom neměly být ztotožňovány s předměty vlastnických práv ukrajinského lidu. [3]

Lesy na Ukrajině a v ČR svým účelem a polohou plní produkční a mimoprodukční funkce. Jako produkční se uvádí dřevoprodukční, mimoprodukční – lze zařadit zejména funkcí vodoochrannou, půdochrannou, hygienickou, zdravotně rekreační, estetickou, klimatickou a další funkce, jsou zdrojem uspokojování potřeb společnosti v oblasti lesních zdrojů, základní principy udržitelného rozvoje a priorit ochrany a humanitární funkce lesů při jejich využívání k uspokojování společenských potřeb v oblasti dřeva a jiných lesních zdrojů. Toto stanovisko je implementováno do dalších legislativních aktů v této oblasti, příslušných programů rozvoje lesnictví, socioekonomického a územního rozvoje Ukrajiny a jejich regionů. Je třeba poznamenat, že v praxi často nejsou splněna přednostní ustanovení těchto funkcí lesa s odkazem na údajně deklarativní povahu tohoto pravidla. To ukazuje na potřebu zlepšit lesnické zákony a legislativu. [3]

Všechny lesy na území Ukrajiny, bez ohledu na kategorie pozemků a vlastnické právo, tvoří lesní fond Ukrajiny a jsou pod ochranou státu. Téměř v každém předpise je napsáno, že les je pod státní ochranou, což sice není přímo napsáno v lesním zákoně ČR, ale tohle vyplývá např. ze 7. článku Ústavy ČR.

Ve srovnání základních norem lesního práva obou zemí, bylo zjištěno že v LZU zákonodárci píšou, že všechny lesy patří ukrajinským občanům, když v českém tohle nikdo výslovně neuvádí.

Podle § 1 LZU v textu používá se pojem „lesní pozemek“, který má stejnou definici s pojmem „pozemek určený k plnění funkcí lesa“ zákonu č. 289/1995 Sb. o lesích.

Lesní pozemek – část zemského povrchu lesního fondu Ukrajiny s definovanými hranicemi, přidělený v souladu s LZU pro hospodaření v lesích a využívání lesních zdrojů. [19]

Platný český zákon o lesích zavedl nový pojem, „pozemky určené k plnění funkcí lesa“, namísto pojmu „lesní půdní fond“ používanému v předchozím lesním zákoně č. 61/1977 Sb. Ke změně názvu došlo nikoli z věcných důvodů, neboť zařazení vyjmenovaných pozemků do této kategorie se oproti předchozí právní úpravě v podstatě nezměnilo.

Pozemkem je, část zemského povrchu oddělená od sousedních částí hranicí územní správní jednotky nebo hranicí katastrálního území, hranicí vlastnickou, hranicí držby, hranicí druhů pozemků, popř. rozhraním způsobu využití pozemků.

Lesní zákon používá prakticky výhradně pojem pozemek, a to i v souvislosti s rozhodováním orgánů státní správy lesů. Rozhodování těchto orgánů nelze proto spojovat jen s parcelou, pokud by se v něm jednalo pouze o její určitou část, která je rovněž pozemkem. [22]

Lesní pozemky s lesními porosty a plochy mohou být pokryty lesní vegetací, stejně jako trvale nebo dočasně nepokryty lesní vegetací (vzhledem k heterogenitě lesních přírodních komplexů, lesnické činnosti nebo přírodním katastrofám apod.). Lesní plochy nepokryté lesní vegetací zahrnují lesní plochy zabrané otevřenými lesními plodinami, lesními školkami a plantážemi, jakož i lesními cestami a mýtinami, lesními protipožárními průřezy, lesními odvodňovacími příkopy a odvodňovacími systémy. [19]

Na rozdíl od ukrajinského zákona, český zákon o lesích má přesně napsáno, ale navíc odstavec 2 obsahuje tzv. negativní vymezení pozemků určených k plnění funkcí lesa. Do této kategorie pozemků tedy nepatří lesní školky a plantáže na pozemcích, které nejsou určeny k plnění funkcí lesa, pokud orgán státní správy lesů na žádost vlastníka pozemku nerozhodne jinak. Pokud se však nacházejí na pozemcích patřících k pozemkům Zemědělského fondu (ZZF), nelze rozhodnutí o jejich zařazení na pozemky určené k plnění funkcí lesa učinit bez souhlasu orgánu ochrany ZZF v souladu s § 9 odst. 1 písm. Zákon č. 334. / 1992 Sb. zemědělský půdní fond. [22]

Předpisy lesního práva obou zemí své poslání zpravidla vyjadřují v částí věnované vymezení účelu, přičemž účelem je především zachování a další rozšiřování lesa v jeho kvalitě a kvantitě taky podpora zásad trvale udržitelného rozvoje na základě českého zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a Lesního zákona Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. [23]

5.2. Obecné využívání lesních zdrojů

Lesy jsou součástí krajiny a jako takové byly například ve střední Evropě předmětem volného vstupu cizích, tedy od vlastníků odlišných osob. S právem návštěvy lesa bylo spojeno i právo na svobodné užívání některých užitků z lesa. Z velké části se jednalo o tzv. druhotnou těžbu, která podléhala ochraně ze strany vlastníka lesa, a tak v lese bylo možné pravidelně sbírat plodnice hub, borůvky, jahody, ostružiny a maliny, trhat byliny. [23]

Užívání lesů a lesních zdrojů v ukrajinské legislativě věnuje se § 66 LZU, v české - § 19.

„Veřejná dostupnost lesa“ je klíčovým pojmem v obou zákonech, což znamená že každý člověk na vlastní nebezpečí může vstoupit do lesa pro využití některých užitků z lesa k uspokojení životně důležitých přírodních potřeb, estetických, zdravotních, rekreačních, kulturních atd.

Při dodržení těchto ustanovení mají právo občané vstupovat do lesa, výjimkou jsou lesy určené pro obranu státu a lesy v národních parcích. V soukromých lesích je vstup povolen jenom se souhlasem vlastníka lesa a v případě potřeby k uspokojování svých osobních

materiálních potřeb: sbírat byliny, květiny, bobule pro vlastní spotřebu, ořechy, jiné ovoce, houby. [19, B]

Stejně jako v ČR les je i na Ukrajině volně přístupný a každý může „vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí“. [20, B]

Tvrzení, že vstup do lesa je prováděn na vlastní nebezpečí, je třeba chápat tak, že vlastník lesa neručí za škody na zdraví a majetku osob vstupujících do lesa. Podle českého lesního zákona jedinou výjimkou může být situace, kdy by ke škodě došlo v přímě souvislosti s porušením právní povinnosti vlastnickém lesa. V LZU toto ustanovení chybí.

Povinností veřejnosti je také řídit se pokyny vlastníka nebo nájemce lesa a jejich zaměstnanců. Výjimkou pro vstup jsou lesy určené pro obranu státu a lesy v národních parcích. Vstupem do lesa se rozumí jen vstup, nikoliv vjezd motorovým vozidlem, na kole, na koni, saních, či lyžích. Vjezd je upraven v § 20 českého lesního zákona. [20, C]

Zákon č. 289/1995 Sb. o lesích neupřesňuje, co je „lesním plodem“ a zda jsou např. lesními plody také houby. LZU naopak upřesňuje a popisuje co jsou lesní plody a co mezi ně patří: byliny, květiny, bobule, ořechy, jiné ovoce, houby.

V ukrajinském zákoně chybí pojem „klest“ a vůbec se nepoužívá, v českém zákoně o lesích přesně uvádí „Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest“. [20, B]. Z textu zákona vyplývá že jedná se o nehroubí, Lesnický slovník naučný ISBN 80-7084-111-7, Ministerstvo zemědělství, 1994, definuje pojem nehroubí – nadzemní část stromu s tloušťkou menší než 7 cm v kuře. [22]

V obou právních předpisech je stanoveno, že každý má právo sbírat v lese byliny, květiny, bobule, ořechy, jiné ovoce, houby pro vlastní potřebu bez povolenek a zdarma. Shodné je to, že v lese se může sbírat jenom pro vlastní potřebu a zda se to vztahuje na rodinu a domácnost, nikoliv ke komerčním účelům, aby se takto nedostaly na trh.

Chybějící zvláštní povolení, nutnost zabezpečení lesa nebo jeho území pro konkrétní osoby, charakterizuje právní vztah předmětu obecného lesního práva na Ukrajině s předmětem užívání. Část 2 Čl. 13 Ústavy Ukrajiny stanoví, že každý občan Ukrajiny jako základní prvek koncilního společenství ukrajinského lidu, který v souladu s Ústavou Ukrajiny má právo užívat přírodní zdroje: půdu, její podloží, vzduch, vodu a další přírodní

zdroje. Každý občan má právo volně být ve státních a obecních lesích bez přidělení lesa konkrétní osobě a bez zvláštních povolení příslušných orgánů veřejné moci, která jsou charakteristická pro právo zvláštního užívání lesa. Výjimkou jsou soukromé lesy, kde je potřebné povolení vlastníka lesa. [3]

V ČR není stanoveno množství kolik se může maximálně sbírat lesních plodů a hub, zatímco na Ukrajině podle § 66 LZU každý krajský úřad stanovuje maximální množství bezplatného sběru lesních plodů. [19, B]

Například v souladu s nařízením krajského úřadů Rovno Vyhláška č. 255 platná od 23. března 2007 „O schválení maximálních standardů pro bezplatný sběr lesních bylin, květín, lesních plodů, ořechů, hub atd.“ ve státních a obecních lesích, a také se souhlasem vlastníka v soukromých lesích vymezeného území jsou stanovené tyto limity:

- a) jahody - 10 kg;
- b) borůvky - 12 kg;
- c) kalina - 20 kg;
- d) bez černý - 20 kg;
- e) jeřáb obecný - 25 kg;
- f) hřib smrkový - 30 kg;
- g) liška obecná - 30 kg;
- h) ostatní houby do 50 kg;
- i) léčivé rostliny, bylinky do 10 kg;
- j) líška obecná do 1 kg. [19, C]

Stejně jako v ČR na Ukrajině je zakázáno sbírat v chráněných územích lesní plody a užitky z lesů, které jsou zvláště chráněné.

5.2.1. Srovnání vybraných podmínek regulačních opatření regulujících činnost vlastníků lesů z hledisek zásad trvale udržitelného rozvoje v obou zákonech.

5.2.2. Ochrana lesních pozemků před odnětím

V textu českého zákona o lesích se rozlišují dva pojmy: "odnětí" a "omezení" plnění funkcí lesa. Dvořák ve svém komentáři definuje: "odnětím se rozumí stav, kdy je pozemek zcela uvolněn pro jiné využití, a tím přestává plnit funkcí lesa". Omezením se rozumí stav, kdy je omezeno plnění některých funkcí lesa, avšak plnění funkcí lesa zůstává, byť v omezeném měřítku, zachováno. [22]

Problematiku odnětí a omezení lesních pozemků upravují dva ukrajinské právní předpisy § 57 a § 59 LZU.

§ 57 definuje požadavky ukrajinské lesnické legislativy, postup a podmínky pro změnu účelu lesních pozemků za účelem jejich využití nesouvisející s lesním hospodářstvím.

"Změna účelu lesních pozemků za účelem jejich využití pro účely nesouvisející s lesním hospodářstvím provádějí orgány výkonné moci nebo samosprávy, které rozhodují o převodu vlastnictví k těmto pozemkům nebo o jejich trvalém užívání v souladu s pozemkovými předpisy". [19, D]

"Změna účelu lesních pozemků za účelem jejich využití pro obytnou, veřejnou a průmyslovou zástavbu se provádí zejména v závislosti na velikosti ploch zabírajících keře a jiné nízkohodnotné výsadby". [19, D]

§ 59 definuje požadavky ukrajinské lesnické legislativy, postup a podmínky pro změnu účelu lesních pozemků za účelem jejich využití související s lesním hospodářstvím.

V případě převodu lesních pozemků do kategorie nelesních pozemků pro lesnické účely se provádí zjednodušeným způsobem a nepočítá s odnětím těchto pozemků a změnou uživatele pozemku, a že to je přípustné pouze v případě převodu pozemku na nelesní pozemek k využití pro lesnické účely. Provádí se trvale a dočasně. Jako omezení v ČR. [3], [19, E]

Stejně jako v českém zákoně o lesích a ukrajinském LZ se pozemek odnímá, a tím přestává plnit funkcí lesa pro účely, které nesouvisejí s lesnictvím, jsou hospodářské a

sociální, společenské potřeby a přímo nezahrnují využívání půdy k ochraně, ochranu racionálního využívání a rozšiřování, reprodukci lesů.

Změna účelu pozemku a jeho odnětím provádí se v obou zemích podle pokynů a pravidel.

Lesní zákon Ukrajiny podrobně píše o různých případech změny účelu lesních pozemků zvláště pro každý případ (z hlediska vlastnictví kdo je vlastník a kdo uživatel).

Odnětí nebo omezení využívání pozemků na Ukrajině a v ČR je možné provést jenom s povolením příslušného úřadu, a to jak trvale, tak i využít dočasné odnětí, které záleží na rozhodnutí úřadu. [23]

Lesní zákon ČR vymezuje zařízení a stavby uvedené v § 104 stavebního zákona, které lze na pozemcích určených k plnění funkcí lesa umístit bez odnětí, stačí ohlášení na stavebnímu úřadu. [22] V LZU toto není tak podrobně popsáno, a to upřesnění chybí.

Na rozdíl od Ukrajiny v ČR je využívána negativní ekonomická stimulace, což znamená že při odnětí je osoba, v jejíž prospěch bylo odnětí povoleno, povinna splnit náhradní povinnost nebo zaplatit peněžní částku předem stanovené výše. [23]

§ 59 "Převod lesních pozemků na nelesní pozemky pro účely související s hospodařením v lesích se provádí bez jejich odnětí u trvalého držitele lesa se souhlasem lesního úřadu".
[19, E]

Právní předpis stanoví požadavky na postup při převodu lesních pozemků do kategorie nelesních pozemků pro potřeby související s lesním hospodářstvím.

Význam pojmu "lesní pozemky" je posouzen v komentáři § 1 LZU. Nelesní pozemky jsou pozemky zabrané zemědělskými pozemky, pokryté vodními nádržemi a mokřady, neprodukční pozemky, jakož i pozemky, na kterých jsou umístěny stavby a komunikace, které jsou předepsaným způsobem obstarávány a využívány pro potřeby lesnictví. [19, A]

Toto znamená, že při změně lesních pozemků pro lesnické účely dochází bez odnětí pozemků k omezení plnění některých funkcí lesa, avšak plnění funkcí lesa zůstává, byť v omezeném měřítku, zachováno, a to bez odnětí.

5.2.3. Obnova a výchova lesních porostů

Každý stát musí vytvářet a regulovat zákony o ochraně, obnově a hospodaření v lesích a jejich trvale udržitelný rozvoj, aby zajistil ochranu a kontrolu dodržování lesní legislativy regulující činnost vlastníků lesů z hledisek zásad trvale udržitelného rozvoje.

Hlavním cílem lesnictví na Ukrajině a v České republice je dodržování principů udržitelného rozvoje, zajištění ze stran států obou zemí rovnováhu mezi třemi základními pilíři: sociálním, ekonomickým a environmentálním.

Implementace principů udržitelného rozvoje do hospodářské činnosti má především zajistit civilizovanou úroveň ekonomického a sociálního blahobytu obyvatel obou zemí. Cíl udržitelného rozvoje spočívá v dosažení pouze zachováním a zvýšením rozlohy přirozených zdrojů. [24]

V obou zákonech Ukrajiny a ČR je stanoveno, že obnovovat a vychovávat lesní porosty je to povinnost vlastníka lesa za účelem zlepšování jejich biologické hodnoty, druhové složení a zlepšení plnění funkcí lesů: vodoochranné, ochranné, hygienické, zdravotní, rekreační, estetické a další funkce, které jsou zdrojem pro uspokojování potřeb společnosti. Dalším cílem obnovy je: zalesnění v co nejkratším čase ekonomicky a ekologicky pomoci nejšetrnějších způsobů za účelem zvyšování lesnatosti krajiny a úrodnosti půdy.

Obnova lesa se provádí jejich obnovou a zalesněním. Podle LZU v pralesích a přirozených lesích nejsou přijímána žádná opatření k jejich obnově.

Při provozování lesního hospodaření držitele lesních pozemků ze zákona povinni zajišťovat zachování a zvýšení úrodnosti půdy a jejího ekologického stavu v souladu s požadavky legislativy Ukrajiny. [3]

Pravidla obnovy lesa na Ukrajině č. 303 ze dne 1. března 2007 – tato pravidla upravují postup obnovy lesa, zaměřené na vytváření vysoce výkonných a vysokých ochranné vlastnosti porostů vývojem a provádění pomoci komplexu lesnických a agrotechnických opatření. Pravidla obnovy lesa se zabývají problematikou lesního reprodukčního materiálu na Ukrajině. [19, F]

Obnovu lesa provádí uživatelé lesů a vlastníci lesů v lesních oblastech pokrytých lesní vegetací, a to i místech dočasně bez lesních porostů (kácení, požáry, řídké lesy, ztracené plantáže atd.) nebo na pozemcích dříve nezaujatých lesem, které byly primárně nevhodné pro využití v zemědělství nebo vyčleněné pro tvorbu ochranných lesních plantáží (např. větrolamů) liniového typu – zalesňování. [19, F]

Pro vytváření nových porostů se používá obnovu přirozená, umělá a kombinované formy obnovy. V oblastech s vhodnými půdními a klimatickými podmínkami je preferována přirozená obnova lesů, která umožňuje v krátkém čase s minimálními náklady vytvořit vysoce produkční a biologicky stabilní porosty.

Přirozená obnova v obou zákonech je zakázána v porostech geneticky nevhodných.

Opatření na podporu přirozené obnovy lesů prostřednictvím mechanického zpracování půdy a výsevu semen stromů se používají v oblastech radioaktivní kontaminace s úrovní radiace, která je nebezpečná pro provádění souboru prací na vytváření lesních plodin. Účinnost těchto opatření se posuzuje v pátém roce po jejich provedení. [3]

Pokud během 10 let po přijetí opatření na podporu přirozeného zalesnění nenastane obnova, umělé zalesnění se provádí po dobu jednoho roku. [3]

Ukrajinský Lesní zákon a právní předpisy jsou méně přesné, ve srovnání s českým zákonem o lesích, v textu zákona se popisuje že u "vybraných lesních dřevin" jako: smrk ztepilý, borovice lesní a modřín opadavý se k umělému zalesňování používá pouze reprodukční materiál, který pochází ze zdrojů kvalifikovaného nebo testovaného reprodukčního materiálu uznaných podle zákona č. 149/2003 Sb. [22]

Na Ukrajině zákon neupřesňuje tyto dřeviny, a to ani jich taxativním výčtem či příkladným uvedením.

Zalesnění na Ukrajině probíhá podle Instrukce, vlastníci nebo držitelé lesních pozemku plánují a sestavějí projekty zalesnění, jak budou zalesňovat a v jakém časovém úseku. [3]

Při umělé a kombinované formě obnovy pro vytváření nových porostů v obou zemích používají sadební materiál dřevin, který odpovídající přírodní lesní oblastí a klimatickým podmínkám.

5.2.4. Omezení holých sečí

Pojem „holá seč“ není v lesním zákoně Ukrajiny nebo ČR definován. Holou sečí se obecně rozumí druh seče, prováděné obvykle za účelem obnovy porostu, při kterém se v porostu nebo jeho části smýtí všechny stromy. V důsledku realizace holé seče vzniká tzv. holina, kterou se rozumí „*porostní půda úmyslně odlesněná řádnou mýtní těžbou nebo nahodile v důsledku živelné pohromy, kalamity*“. [22]

Vlastník lesa podle § 80 LZU musí zalesnit holinu do 2 let od jejich vzniku a lesní porosty na ní zajištěny do 5-7 let od jejího vzniku stejně jako v ČR. Jestliže holá seč vznikla v důsledku kalamity, větru, požáru atd. termínem zalesnění bude příští rok. Příslušný úřad může lhůtu zalesnění prodloužit. [19, G]

Ve srovnání s českým právním předpisem, v LZU není stanoveno omezení maximální velikosti a šířky holé seče při mýtní úmyslné těžbě. Toto ustanovení bylo zákonem upraveno z důvodu, že při přílišné velikosti holé seče dochází k většímu ohrožování lesa. [22]

Podle Pravidel kácení v lesích Ukrajiny č. 559 ze dne 27. července 1995 je zakázáno snižovat zkamenění porostu pod 0,5 plného zakmenění, v ČR – 0,7 plného zakmenění. [19, H]

Lesní zákon Ukrajiny se věnuje problematice obnovy lesních porostů a omezením holých sečí ve vymezení pravidel mnohem stručněji a více rámcově, bez stanovení „technických omezujících detailů“.

5.2.5. Stanovení povinností použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu

Stanovení povinností použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu dřevin a nakládání se semeny a sazenicemi upravuje § 29 zákona č. 289/1995 Sb. a zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin.

Na rozdíl od české legislativy na Ukrajině neexistuje zvláštní zákon, který se věnuje problematice reprodukčního materiálu.

Pravidla obnovy lesa na Ukrajině č. 303 ze dne 1. března 2007 jsou speciálními ustanoveními, která upravují postup obnovy lesa, zaměřené na vytváření vysoce výkonných a vysokých ochranných vlastností porostů vývojem a provádění pomoci komplexu lesnických a agrotechnických opatření. Pravidla obnovy lesa se zabývají problematikou lesního reprodukčního materiálu na Ukrajině. [19, F]

Zalesnění na Ukrajině se realizuje podle Pokynu projektování pro zalesnění č. 512/2316 ze dne 29. října 1997. Vlastníci a držitelé lesních pozemků plánují a sestavují projekty, na základě Pokynu projektování pro zalesnění, jak budou zalesňovat a v jakém časovém úseku. Lesnické projekty zalesnění se zpracovávají v závislosti na délce období přípravy území a zpracování půdy na jeden až dva roky před výsadbou, zpravidla však rok před pracemi, v některých případech, pokud je to možné. [19, I]

Výsadba sadebního materiálu se provádí v době, aby bylo zajištěno jeho vysoké přežití a také jeho bezpečnost a ochrana. [3]

Používá se sadební materiál (sazenice nebo semena) dřevin v obou zemích pro vytváření nových porostů, který je vypěstovaný v půdních a klimatických podmínkách a z odpovídající nadmořské výšky, které jsou odpovídající a splňují podmínky lesní oblasti.

Ve Vyhlášce č. 456/2021 Sb., zákonodárce přesně stanoví přenos semen a sazenic lesních dřevin, mezi kterými lesními výškovými pásmy určených lesními vegetačními stupni lze přenášet semena a sazenice, rozmístění jedinců po ploše atd.

Sadební materiál vzniká v případě výsadby lesních porostů se sníženým obmýtím a v náročných lesních podmínkách, ve kterých mohou růst pouze dřeviny a keřové druhy stromů nenáročné na úrodnost a vlhkost půdy. [3]

Zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin v ČR upravuje celou řadu hlavních okruhů vztahů:

- 1) kategorie reprodukčního materiálu,
- 2) požadavky na kvalitu reprodukčního materiálu,
- 3) podmínky uvádění reprodukčního materiálu do oběhu,
- 4) označování reprodukčního materiálu,
- 5) podobu a náležitosti dokumentace k reprodukčnímu materiálu,
- 6) podmínky sběru a vyzvedávání reprodukčního materiálu,
- 7) vývoz a dovoz reprodukčního materiálu,
- 8) udělování licencí k nakládání s reprodukčním materiálem lesních dřevin,
- 9) možnost provádění kontroly nad dodržováním zákona,
- 10) možnost ukládání opatření a sankcí za nedodržení zákona,
- 11) vymezuje příslušné správní orgány. [22]

LZU nevymezuje, a neupravuje tyto výše uvedené podmínky a pravidla či instituty.

Ve srovnání s českým zákonem o lesích, na Ukrajině se nepoužívá pojem "vybrané lesní dřeviny". Sazenice lesních dřevin jsou rozdělené podle tříd.

K umělému zalesňování v ČR se používá pouze reprodukční materiál, který pochází ze zdrojů kvalifikovaného nebo testovaného reprodukčního materiálu uznaného podle zákona č. 149/2003 Sb. [22]

Na rozdíl od ČR, na Ukrajině zákonodárce nepíše o povinnosti vést nezbytné evidence o původu reprodukčního materiálu, který byl použit při obnově lesa.

Porušení podmínek a termínů zalesnění lesa a dalších požadavků na lesní hospodářství, stanovených zákonem v oblasti ochrany a reprodukce lesů, je jedním z porušení lesnické legislativy a osoby, které se provinily zničením nebo poškozením sadebního materiálu v lesních školkách a plantážích, ponесou právní odpovědnost podle § 105 LZU. [3]

5.2.6. Povinnost zachování biodiverzity lesních porostů

Zachování biodiverzity lesních porostů je to povinnost vlastníků lesních pozemku a trvalých uživatelů lesů na Ukrajině a v ČR.

Základní požadavky na realizaci lesnických opatření zaměřených na zvýšení udržitelnosti a produktivity porostů, zachování biodiverzity lesů, posílení ochranných, zdravotních a dalších funkcí jsou definovány v Pravidlech pro zlepšení kvality lesů Ukrajiny č. 724 od 12 května 2007. [3]

Zachováním biodiverzity v lesích na Ukrajině se věnuje § 85 LZU.

V souladu se zákonem pro zachování biodiverzity v lesích na Ukrajině LZU rozlišuje na genetické, druhové, populační a ekosystémové úrovni realizace těchto opatření, které se provádí jejich vlastníky a trvalými uživateli lesů. [19, J]

V obou lesních předpisech se uvádí, že vlastník lesa musí zachovávat genofond lesních dřevin a funkcí lesa.

Ochrana lesních genetických zdrojů je označena jako hlavní priorita lesní politiky na Ukrajině a v ČR. Je to dáno velkou rolí genetické variability lesních dřevin při zajišťování stability lesních ekosystémů dnes i v budoucnu a zachování potenciálu lesů produkovat soubor jedinečných ekonomických, ekologických a sociálních přínosů. [25]

Princip propojení základních oblastí života ekologie, ekonomiky a sociálního zabezpečení se stal pro mnohé země zásadním při formování národních strategií jejich udržitelného nevyčerpatelného rozvoje. Nezbytnou podmínkou udržitelného rozvoje je zachování biodiverzity na globální a regionální úrovni. Summit proběhl v roce 1992 v Rio de Janeiro v Brazílii ve dnech 3. - 14. června 1992 Konference OSN o udržitelném rozvoji, byla přijata Úmluva o biologické rozmanitosti, jejíž cílem je zachovat biologickou rozmanitost, zajistit udržitelné využívání jejích složek a spravedlivým způsobem sdílet výhody spojené s využíváním genetických zdrojů. Jak je uvedeno v Úmluvě, biologická diverzita zahrnuje diverzitu v rámci druhů, mezi druhy a diverzitu ekosystémů. Protože všechny úrovně biodiverzity jsou primárně založeny na genetické variabilitě, opatření uvedená v tomto dokumentu tak či onak souvisejí se zachováním genetické variability živých organismů, včetně lesních druhů. Ukrajina se zavázala k

dodržování Úmluvy tím, že ji ratifikovala Nejvyšší Radou (zákon č. 257/94-VR ze dne 29. listopadu 1994). [25]

Podle § 64 (odst. 4) jsou všechny subjekty lesního hospodářství povinny zajistit zachování biologické a přírodní rozmanitosti v lesích. Je jasné, že to zahrnuje genetickou rozmanitost. § 85 LZU je celý věnován ochraně biologické rozmanitosti lesů odst. 2 tohoto článku zdůrazňuje, že zachování biodiverzity v lesích se provádí na genetické, druhové, populační a ekosystémové úrovni identifikací, tvorbou a udržováním cenného genetického fondu lesních druhů. [19, J]

Lesní zákon Ukrajiny obsahuje podrobnosti o důležitých bodech při využívání cenného genofondu. [25]

Ukrajinský zákon ve srovnání s českým je ve vymezení těchto podmínek detailnější a přesnější. (V ČR k tomuto je speciálním právním předpisem zákon o ochraně přírody a krajiny číslo 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.) Podle § 85 LZU součástí opatření o zachování biodiverzity v lesích Ukrajiny je vytváření a vyhlášení zákonem stanoveným způsobem v nejcennějších lesních oblastech a objektech chráněného území.

Podle zákona je rozvoj ekologické sítě součástí opatření k zachování biologické rozmanitosti v lesích Ukrajiny, jedná se o přírodní oblasti mezinárodního významu.

Fond přírodní rezervace tvoří v souladu se zákonem pozemní a vodní plochy, přírodní komplexy a objekty, které mají unikátní environmentální, vědeckou, estetickou, rekreační a jinou hodnotu a jsou přiděleny za účelem zachování a ochrany genofondu fauny a flóry a zachování celkové ekologické rovnováhy. [3]

Provádění opatření k zachování biodiverzity v lesích stanovených při provádění opatření k obnově a zlepšení kvality lesů v souladu s Pravidly obnovy lesa na Ukrajině č. 303 ze dne 1. března 2007 [19, F] Pravidla pro zlepšení kvality ukrajinských lesů č. 724 od 12 května 2007 [19, K] a další vyhlášky, které se věnují vymezení podmínek pro zachování biodiverzity.

V souladu s Konceptí a strategií státní lesnické politiky na Ukrajině č. 208 od 18 dubna 2006 roku, byly stanovené zásady, které zahrnují:

- podporovat hospodaření v lese s cílem zachování a zvyšování biologické rozmanitosti
- ponechávání v lese přiměřeného podílu tlejícího dřeva, těžebních zbytků
- zvyšování rozlohy lesů
- zavedení principu nevyčerpatelného využívání lesa
- zvyšování různorodosti druhové (zvyšování podílu listnatých dřevin), věkové a prostorové struktury lesa
- zajištění ochrany a reprodukce lesů
- sledování stavu lesů
- ekologická výchova obyvatelstva
- informování obyvatelstva o stavu lesů [19, L]

V § 85 LZU se uvádí povinné vytváření ochranných pásem pro zachování biodiverzity v lesích – pásma určité konfigurace (tvaru) a velikosti, v rámci, kterých je stanoven režim lesního hospodářství, který zajišťuje dlouhodobé zachování: objektů Červené knihy Ukrajiny; zařazené do seznamů živočichů a rostlin a jiné cenné ohrožené druhy. [19, J]

Nejvyšší Rada Ukrajiny stanoví postup pro zřízení ochranných pásem pro zachování biologické rozmanitosti v lesích, jejich rozlohu a uspořádání, jakož i režim lesního hospodaření v těchto pásmech.

Z předpisů českého a ukrajinského lesního práva vyplývá, že vlastník lesa musí ponechávat těžební zbytky v lese za účelem předcházení degradace lesní půdy a pro zachování mimoprodukčních funkcí lesa.

5.2.7. Stanovení maximální výše těžby

Jednou z hlavních zásad ochrany životního prostředí je povinnost dodržovat normy a limity pro využívání přírodních zdrojů při realizaci ekonomické, manažerské, podnikatelské a jiné činnosti.

Limity využívání přírodních zdrojů jsou stanoveny tak, aby bylo zajištěno racionální ekonomické využívání přírodních zdrojů pro zachování druhové rozmanitosti v obou zemích.

Stanovením maximální výše těžeb na Ukrajině věnuje se § 43 a § 71 LZU.

Podle § 43 „*maximální výše těžeb – každoroční vědecky zdůvodněná norma těžby dříví v pořadí kácení hlavního využití, která se schvaluje pro každého vlastníka, trvalého uživatele lesů samostatně podle jednotlivých porostních skupin, na základě zásad nevyčerpatelnosti lesních zdrojů.*“ [19, M]

Maximální výše těžeb je založena na zásadách zachování lesních zdrojů na základě stanovení maximálního limitu (nepřekročitelného) těžby.

Použití některých způsobů a druhů kácení může být ve chráněných územích zakázáno nebo omezeno, zakázáno kácet druhy dřevin, které jsou v zařazené do seznamů ohrožených druhů. [3]

Ministerstvo ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny schvaluje maximální výše těžeb zvlášť pro každého vlastníka a trvalého uživatele lesa. [5]

Na základě předepsaného povolení příslušným státním orgánem v oblasti ekologie k maximální výši těžeb, vystaví každému vlastníku lesa nebo trvalému uživateli lesa těžební lístky – povolení ke kácení dříví. [5]

Maximální výše těžeb se v ČR stanovuje podle Vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování, konkrétně v § 8 Odvození závazného ustanovení maximální celkové výše těžeb. [20, D]

Zákonem se stanovuje lesní hospodářský plán (dále LHP), závaznými ustanoveními jsou: maximální celková výše těžeb a minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu do 80 let, třetím závazným ustanovením plánu je minimální plošný rozsah výchovných zásahů v porostech do 40 let věku (je závazný pro státní lesy a lesy ve

vlastnictví obcí). Nárok na částečnou úhradu zvýšených nákladů na výsadbu minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin vůči státu vyplývá přímo ze zákona a vzniká, když je tento podíl dřevin už vysazen. [22]

Celková maximální výše těžeb – maximální, nepřekročitelné ustanovení, které zahrnuje těžby mytní úmyslné a předmytní zvýšené o těžbu nahodilou.

Etát – objem dříví, které na lesním hospodářském celku za dane období povoleno vytěžit.

V ochranných lesích etát se stanovují jako součet těžeb v jednotlivých porostech.

V lesích s výměrou pod 50 ha etát stanovují se induktivně, což znamená součet těžeb taxátorem navržených v jednotlivých porostních skupinách (zpracovává se LHO).

V lesích s výměrou větších než 50 ha etát stanovují se deduktivně, což znamená že vypočet pomocí těžebních ukazatelů (zpracovává se LHP).

Těžební ukazatele:

- těžební procento (stanovují se pro jednotlivé hospodářské soubory nebo sdružené hospodářské soubory se shodným obmýtim a obnovní dobou, použijí dílčí těžební procenta v jednotlivých věkových stupních)
- normální paseka (stanoví se z celkové výměry porostní půdy a průměrné doby obmýtit)
- probírkové procento (stanoví se jako součet předmytních těžeb v jednotlivých porostech na základě dřeviny, věku, zkamenění)
- celkový běžný přírůst (pro výběrný les) [20, D]

Pokud vlastník lesa už vytěžil maximálně celkové těžby, který jsou stanoveny v lesním hospodářském plánu, může požádat schvalující organ státní správy lesů o změnu příslušného závazného nebo doporučujících ustanovení lesního hospodářského plánu nebo osnovy. [22]

Na rozdíl od ČR, v Lesním zákoně Ukrajiny odvození maximální celkové výše těžeb je popsáno jenom rámcově není tak podrobné jako v českém zákoně.

Dle LZU právo na těžbu mají pouze trvale uživatelé lesů a vlastníci lesů povoleno těžít dřevo v souladu se zvláštními povoleními a podle pokynu Pravidel kácení v lesích Ukrajiny č. 559 ze dne 27. července 1995. [19, H]

Pojem „kácení mimo hlavního využití“ používá se v textech lesního práva na Ukrajině (tomu pojmu odpovídá český pojem „nahodila těžba“, a mají shodnou definici), provádí se za účelem zpracování stromů suchých, vyvrácených, nemocných nebo poškozených.

Používají se stejně jako v ČR další druhy těžby: předmýtní úmyslná, mýtní úmyslná, nahodilá, mimořádná.

Obecným pravidlem práva zvláštního užívání lesních zdrojů (tak se speciálně nazývá využití produkčních funkcí lesa) je využívání vybraných lesních zdrojů na přidělených lesních plochách a pouze k účelům, které stanoví zvláštní povolení.

Povolení ke kácení dřevin vydává se každoročně na základě limitů (maximální výše těžeb) využívání lesních zdrojů. [5]

V zákonech obou zemí se uvádí, že osoby, které provádějí komplex těžebních prací včetně přípravy před kácením, jsou povinny provést opatření, které eliminují nebo omezují negativní vliv na stav lesů, půdu.

Pro každý lesní pozemek určený ke kácení jsou určeny objemy a charakter přípravných prací, technologie a druh těžby.

Podmínka, že mýtní úmyslná těžba se provádí v lesních porostech ne mladších než 80 let, je zakotvená v právních předpisech obou zemí, ale na žádost vlastníka lesního pozemku nebo trvalého uživatele lesů může příslušný úřad povolit výjimku.

5.2.8. Povinnost hospodařit podle LHP

Základní dokumentaci při hospodaření v lesích ČR jsou – lesní hospodářský plán (dále LHP) a lesní hospodářské osnovy (dále LHO). LHP se zpracovává pro lesní majetek s výměrou nad 50 ha, náklady na zpracování hradí vlastník. LHO se zpracovává pro lesní majetek s výměrou pod 50 ha, náklady na zpracování hradí stát.

Lesní zákon Ukrajiny ne rozlišuje pojmy LHP a LHO, zákonodárce uvádí pojem „lesní hospodářský projekt“ (tomu pojmu odpovídá český pojem „lesní hospodářský plán“, a mají shodnou definici).

Hlavní funkce českého plánu a ukrajinského projektu je trvale udržitelný rozvoj hospodaření v lesích.

Podle českého zákona o lesích: lesní hospodářský plán je dlouhodobý desetiletý plán hospodářské úpravy v lese LHP je nástrojem vlastníka, je tvořen pro správní lesní jednotku nebo lesní hospodářsky celek. Zachycuje současný stav lesů, stanovuje cíle a úkoly pro hospodaření. [22]

Na základě dlouhodobého plánu (LHP) se zpracovává prováděcí plán na 1 rok, je to plán na příští kalendářní těžební rok. Znamená, že desetiletý plán hospodářské úpravy musí lesní hospodář rozdělit na každý rok zvlášť. Hlavním cílem ročního plánu je bilance mezi těžbou a obnovou, zalesněním, pěstebními úkoly.

Náležitosti lesního hospodářského plánu:

1. Textová část obsahují všeobecné údaje, zhodnocení přírodních poměrů, zhodnocení stavů lesa, údaje výchozí z OPRL, definování hospodářských cílů vlastníka lesa, rámcové směrnice hospodaření, výše a zdůvodnění závazných ustanovení plánu, závěrečné tabulky souhrnných údajů plánu, technická zpráva s údaji o metodickém postupu zpracování plánu, přílohy.
2. Hospodářská kniha – údaje o stavu lesa, návrh hospodářských opatření, plochová tabulka.
3. Lesnické mapy – porostní, obrysová, typologická, těžební a ostatní účelové. [20, D]

LHP stanovují závazná a doporučená ustanovení dle Vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování.

Závazná ustanovení lesního hospodářského plánu:

- 1) maximální celková výše těžeb
- 2) minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu do 80 let
- 3) minimální plošný rozsah výchovných zásahů v porostech do 40 let věku (je závazný pro statní lesy a lesy ve vlastnictví obcí)

Doporučená ustanovení lesního hospodářského plánu:

- 1) plocha a výše výchovných zásahů
- 2) plocha a výše prořezávek
- 3) potřeba zalesnění v ploše a dřevinách
- 4) doporučená výše a umístění mýtních těžeb na celcích větších než 50 ha ve všech lesích, které nejsou ochrannými lesy, lesy prvních zón národních parků, prvních zón chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací a přírodních rezervací. [20, D]

Nárok na částečnou úhradu zvýšených nákladů na výsadbu minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin vůči státu vyplývá přímo ze zákona a vzniká, když je tento podíl dřevin už vysazen. [22]

Pokud vlastník lesa už vytěžil maximální výši celkové těžby, která je stanovena v lesním hospodářském plánu, může požádat schvalující organ státní správy lesů o změnu příslušného závazného nebo doporučujících ustanovení lesního hospodářského plánu nebo osnovy. [22]

Návrh nového plánu podává do 60 dnů od skončení platnosti předchozího.

20 000 ha maximální výměra lesa pro jeden plán, na rozdíl od ČR, na Ukrajině není stanovena maximální výměra lesa pro jeden plán.

Právní úpravou lesních hospodářských projektů se zabývají §45 - §48 LZU.

Na Ukrajině se zpracovávají lesní hospodářské projekty pro lesní majetky s výměrou větší než 100 ha na 10 let, menší než 100 ha na 20 let, a to pro všechny formy vlastnictví lesů.

V lesích ve vlastnictví státu náklady na zpracování projektu se hradí ze státního rozpočtu, v obcích lesích – na náklady místního rozpočtu, v lesích v soukromém vlastnictví – na náklady jejich vlastníků.

Na Ukrajině se dlouhodobý projekt sestavuje se každoročně stejně jako v ČR plán pro každý lesní hospodářský celek zvlášť s dlouhodobým záměrem a cílem.

Stejně jako v ČR projekt musí být vypracován na základě zásad trvale udržitelného rozvoje lesního hospodářství, všeobecně uznávaná strategie byla schválena v roce 1992 v Rio de Janeiro v Brazílii Konferencí OSN o udržitelném rozvoji. Při zpracování plánu musí být zajištěna rovnováha mezi ekologickými, sociálními a zájmy společnosti a racionální využívání lesů. Vytvořen je tímto systém opatření, kde budou průběžně vyrovnané jak těžební, tak pěstební úkoly. [26]

Základní materiály pro vypracování LHP na Ukrajině jsou shodné s podkladovými materiály pro zpracování osnov v ČR:

- katastrální mapa
- výpis z katastru nemovitosti Ukrajiny
- topografický a geodetický mapy
- porostní mapa
- lesnická mapa
- věková struktura
- kvalitativní a kvantitativní charakteristika lesních zdrojů
- kategorie lesů
- maximální celkové výše těžeb
- stanovení rozsahu prací na obnově lesa
- údaje o inventarizaci lesů

- další podrobné údaje pro porosty

LHP podle českého lesního zákona mohou zpracovávat právnické a fyzické osoby, které mají licenci.

Na Ukrajině zpracovává lesní hospodářské projekty vlastník lesa nebo ve státních lesích – příslušné orgány státní správy lesů.

LHP v obou zemích schvalují příslušné orgány státní správy lesů. Předložený návrh orgány státní správy lesů LHP buď schválí nebo ne, ale v tom případě jej vrátí s připomínkami k přepracování. [22]

Základní odlišnost spočívá v právní úpravě LHP obou zemí, ve srovnání s českým plánem, v tom, že v ukrajinském chybí struktura a obsah plánu, která je přesně stanovena v § 24 - § 27 zákona o lesích.

5.2.9. Podpora jednotlivých forem vlastnictví

Podpora jednotlivých forem vlastnictví se používá v obou zemích, věnuje se jí § 99 Ekonomická motivace dle Lesního zákona Ukrajiny a § 46 Podpora hospodaření v lesích dle zákona č. 289/1995 Sb. o lesích.

Ekonomickou motivací jsou podpora ze stran obou států pro hospodaření v lesích, kdy hlavním cílem je zachování, obnova, zajištění a výchovu lesních porostů a jiné činnosti, které zlepšují stav lesa. Jde o systém opatření směřujících k využití zákonem stanovených výhod, náhrad, finančních příspěvků a služeb k podpoře provádění opatření právnickými a fyzickými osobami k efektivnímu využívání lesních zdrojů, jejich ochraně, obnově.

Ekonomická motivace pro opatření na rozšíření obnovy lesů jsou součástí motivace v systému ochrany životního prostředí, podle § 48 zákona o ochraně životního prostředí, podle kterého Ukrajina podporuje racionální využívání přírodních zdrojů, ochranu životního prostředí, zákon stanovuje:

- a) poskytování výhod při zdanění podniků, institucí, organizací a občanů v případě, že provádějí opatření pro racionální využívání přírodních zdrojů a ochranu životního prostředí, přechod na nízkoodpadové a energeticky úsporné technologie, organizace výroba a realizace úpravárenských zařízení pro likvidaci

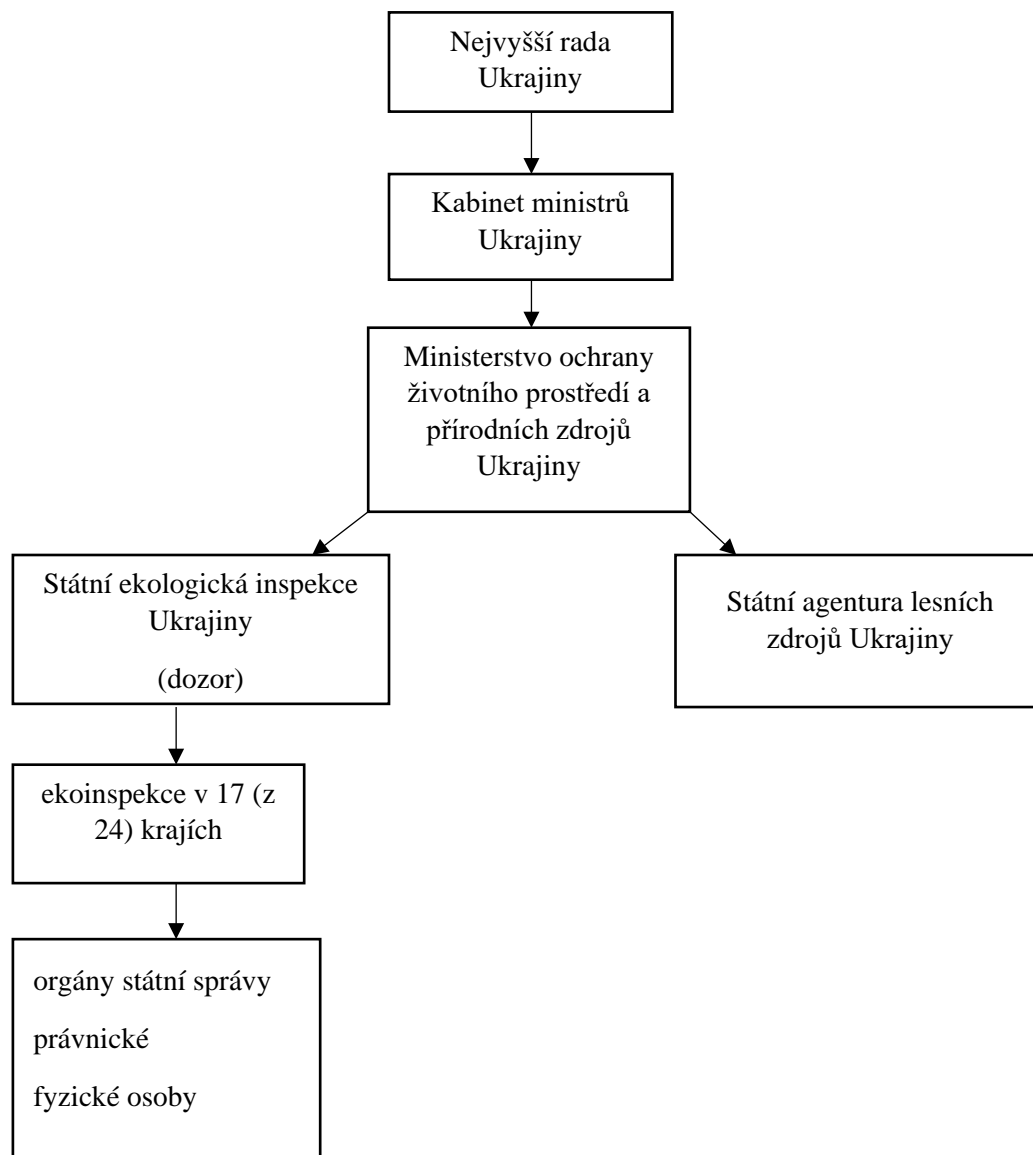
a neutralizaci odpadů, dále zařízení pro sledování stavu životního prostředí a zdrojů emisí a vypouštění znečišťujících látek a dalších opatření zaměřených na zlepšení ochrany životního prostředí

- b) poskytování krátkodobých a dlouhodobých úvěrů a půjček za zvýhodněných podmínek k provádění opatření k zajištění racionálního využívání přírodních zdrojů a ochrany životního prostředí;
- c) zavedení zvýšených odpisových sazeb hlavních výrobních fondů životního prostředí;
- d) osvobození od zdanění fondů na ochranu životního prostředí
- e) převod části prostředků fondů ochrany životního prostředí za smluvních podmínek podnikům, institucím, organizacím a občanům na opatření k zajištění snížení emisí a vypouštění znečišťujících látek a snížení škodlivých fyzikálních, chemických a biologických vlivů na životní prostředí
- f) v oblasti racionálního využívání, reprodukce, zachování, obnově, zajištění a výchově lesních porostů se předpokládá kompenzace nákladů vlastníků lesů a uživatelů lesů při realizaci opatření k rozšířené reprodukci, ochraně lesů, racionálního využívání
- g) úhrada nákladů vlastníků lesů při realizaci řady opatření k rozšíření reprodukce lesa probíhá na náklady státu. [19, N]

Právní předpisy v obou státech, které se věnují podporám jednotlivých forem vlastnictví, jsou velmi podobné.

5.2.10. Řešení státního dozoru nad hospodařením v lesích

Státní regulace, řízení a kontroly v lesnictví provádějí tyto státní orgány: Nejvyšší rada Ukrajiny, Kabinet ministrů Ukrajiny, Ministerstvo ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny, Státní ekologická inspekce Ukrajiny, Státní agentura lesních zdrojů Ukrajiny.

Tabulka č. 8: Schéma organizace státní správy lesů na Ukrajině

Zdroj: [27]

„Státní agentura lesních zdrojů Ukrajiny je ústředním orgánem výkonné moci, jehož činnost řídí a koordinuje Kabinet ministrů Ukrajiny prostřednictvím ministra ochrany

životního prostředí a přírodních zdrojů, který provádí státní politiku v oblasti lesnictví a myslivosti.“ [19, O]

Hlavní úkoly Státní agentury lesních zdrojů Ukrajiny je připravovat a předkládat ministru ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů návrhy k zajištění tvorby státní politiky v oblasti lesnictví a myslivosti, ochrany, racionálního využívání a reprodukce přírodních lesních zdrojů, zvyšování efektivnosti lesního hospodářství, provádění řízení, regulace, kontroly v lesnické oblasti; realizace státní politiky v oblasti lesnictví a myslivosti; předkládat návrhy ministru životního prostředí a přírodních zdrojů k národním a regionálním (místním) programům ochrany, využívání a reprodukce lesů, rozvoje myslivosti; vypracovává návrhy na zlepšení legislativních právních předpisu, akty prezidenta Ukrajiny a Kabinetu ministrů Ukrajiny, normativní právní akty ministerstev a předkládá je ministru ochrany životního prostředí a přírodní zdroje v souladu se zavedeným postupem; vydává zvláštní povolení k využívání lesních zdrojů stanoveným postupem; evidence lesních pozemků v katastru nemovitosti atd. [19, O], [3]

Tvorba lesnické politiky a legislativy závisí do jisté míry na Státní agentuře lesních zdrojů Ukrajiny. Přitom Státní agentura lesních zdrojů Ukrajiny nemá zákonodárnou moc, a také nemůže přímo připravovat a předkládat návrhy Kabinetu ministrů Ukrajiny, jenom prostřednictvím Ministerstva ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny. [27]

„Státní ekologická inspekce Ukrajiny je ústředním orgánem výkonné moci, jejíž činnost řídí a koordinuje Kabinet ministrů Ukrajiny prostřednictvím ministra ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů a která provádí státní politiku státního dozoru (kontroly) v oblast ochrany životního prostředí, racionálního využívání, reprodukce a ochrany přírodních zdrojů.“ [19, P]

Státní ekologická inspekce Ukrajiny tvoří lesní politiku a legislativu z hlediska státního dozoru (kontroly) dodržování právních předpisů pro ochranu, zachování, reprodukce a využívání lesů. [27]

Podle LZU Státní ekologická inspekce Ukrajiny dozírá podřízené orgány státní správy, právnické a fyzické osoby, aby dodržovali lesní legislativu. Kontrolu provádí přímo nebo prostřednictvím vytvořených podřízených ekoinspekce v 17 (z 24) krajích. [27]

V ČR orgány státní správy, právnické a fyzické osoby dozírá Ministerstvo životního prostředí, na Ukrajině – Státní ekologická inspekce Ukrajiny.

„Ministerstvo ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny je hlavním orgánem v soustavě ústředních orgánů výkonné moci, jehož činnost řídí a koordinuje Kabinet ministrů Ukrajiny.“ [19, Q]

Ministerstvo ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny zajišťuje tvorbu a provádění státní politiky v oblasti lesního hospodářství a myslivosti, jakož i tvorbu a provádění státní politiky týkající se provádění státního dozoru (kontroly) v oblasti ochrany životního prostředí, racionálního využívání, reprodukce a ochrany přírodních zdrojů.

Mezi hlavní úkoly svěřené Ministerstvu ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny: provádění státní politiky v oblasti lesnických vztahů stanovené Nejvyšší radou Ukrajiny; rozvoj státních cílových, mezinárodních a regionálních programů obnovy, ochrany, využívání a reprodukce lesů; koordinace činnosti výkonných orgánů při organizaci obnovy, ochrany, využívání a reprodukce lesů; dozor nad dodržením právních předpisů; rozhodování o omezení nebo dočasném ukončení činnosti podniků, institucí a organizací v případě porušení lesní legislativy; schvalování státních programů ochrany, zachování, využívání a reprodukce lesů. [3]

Ministerstvo ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny ze své strany provádí státní kontrolu nad dodržováním požadavků právních předpisů na ochranu životního prostředí, racionální využívání, reprodukci a zajištění racionálního využití ochranu přírodních lesních zdrojů, státní kontrolu nad využíváním a ochranou půdy.

V ČR Ministerstvo životního prostředí vykonává vrchní státní dozor nad lesy, ústředním orgánem státní správy lesů je Ministerstvo zemědělství, hlavní úkoly a jeho kompetence jsou uvedené v českém lesním zákoně.

Provádění státního dozoru (kontroly) v oblasti lesního hospodářství přísluší Ministerstvu životního prostředí ČR, na Ukrajině – Státní ekologické inspekce Ukrajiny a Ministerstvu ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny, jedním z hlavních úkolů těchto orgánů je provádění státního řízení, regulace a kontroly v lesnictví v obou zemích.

Po analýze působností řídicích orgánů v lesnictví na Ukrajině je třeba poznamenat, že systém státního řízení má značné nedostatky: nesprávné rozdělení působností a kompetence mezi řídicími orgány, porušena zásada vyrovnávání pravomoci, duplicita pravomoci ministerstev, časté střídání ministerstev a jejich pravomoci, narušená stabilita, nekompetence orgánů. [10]

5.2.11. Povinnost odborné správy lesů

Odborný lesní hospodář (dále OLH) dle § 37 zákona č. 289/1995 Sb. o lesích je fyzická nebo právnická osoba, která má licenci udělenou orgánem státní správy lesů a zabezpečuje vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese. [20, E]

Podle jednotlivých dílčích ustanoveních lesního zákona a jiných právních předpisů je stanovený souhrn oprávnění a povinnosti OLH. [22]

Vlastník lesa podle lesního zákona si může vybrat odborného lesního hospodáře. [20, E]

Náklady na činnost OLH hradí vlastník lesa, v některých případech stanovených zákonem, hradí stát.

Cílem toho zákona je zlepšit úroveň hospodaření v lesích ČR, a to, když les je ve vlastnictví osoby bez lesnického vzdělání, zákonem umožňuje zajistit vysokou profesionální úroveň anebo poradenství prostřednictvím OLH. [22]

V ukrajinské lesní legislativě zákon, který se věnuje OLH chybí, neexistuje pojem „oborný lesní hospodář.“

V ČR je hodně drobných soukromých vlastníků lesů, na Ukrajině většina lesů je ve vlastnictví státu, v soukromém vlastnictví se nachází pouze 0,1 % výměry lesů.

Vlastník lesa na Ukrajině má na starosti les, což znamená že sám vykonává funkce OLH: dozor nad stavem lesa, zpracovává projekt zalesnění, lesní hospodářské projekty, rozhoduje o umístění těžby atd.

Funkce OLH nad státními lesy vykonávají příslušné orgány státní správy lesů.

5.2.12. Legislativní řešení mimoprodukčních funkcí

Lesy na Ukrajině svým účelem a polohou plní zejména funkce: vodoochrannou, půdochrannou, hygienickou, zdravotně-rekreační, estetickou, klimatickou a další funkce, které jsou zdrojem uspokojování potřeb společnosti v oblasti lesních zdrojů.

LZU definuje základní principy udržitelného rozvoje a stanovuje prioritu environmentálních a humanitárních funkcí lesů před jejich využíváním k uspokojování veřejných potřeb dříví a jiných lesních zdrojů, je implementováno do dalších předpisů v této oblasti, příslušných programů rozvoje lesnictví, socioekonomického a rozvoje venkova Ukrajiny a jejích regionů.

Mezi mimoprodukční funkce lesů patří klimatická, vodoochranná, půdochranná, zdravotní, hygienická nebo rekreační funkce.

Les má různé účely a odlišné funkce proto Lesní zákon Ukrajiny a lesní zákon ČR rozdělují lesy do kategorií. Věnuje se § 39 LZU a § 6-10 zákonu č. 289/1995 Sb. o lesích. Každá kategorie zahrnuje mimoprodukční nebo produkční funkce.

Kategorie lesů jsou součástí lesního fondu Ukrajiny, na které se dělí v závislosti na ekologickém a socioekonomickém významu lesů a hlavních funkcích, které plní. Členění lesů do kategorií je jednou ze složek Katastru nemovitosti Ukrajiny. [3]

Podle § 39 LZU lesy na Ukrajině jsou rozděleny do následujících kategorií podle jejich ekologického a socioekonomického významu a v závislosti na hlavních funkcích, které plní:

- 1) ochranné lesy
- 2) rekreační a zdravotní lesy
- 3) lesy kulturně-naučné, vědecké, historické
- 4) produkční lesy. [19, R]

Ochranné lesy jsou lesy, které plní zejména vodoochranné, půdochranné a další funkce. Kategorie ochranných lesů zahrnuje lesní plochy, které plní funkcí ochrany přírodního prostředí a inženýrských zařízení před negativním vlivem přírodních a antropogenních činitelů.

Rekreační a zdravotní lesy jsou lesy, které plní zejména rekreační, sanitární, hygienickou a zdravotní funkcí. Mezi rekreační a ozdravné funkce lesů patří lesní plochy, které plní rekreační, ozdravnou funkci, jsou využívány pro rekreaci, turistiku, sport a léčbu obyvatelstva.

Lesy kulturně-naučné jsou lesní plochy, které plní zvláštní environmentální, estetické, vědecké, historické, kulturní a další funkce přispívající k ochraně jedinečných a jiných zvláště cenných přírodních komplexů a historických a kulturních objektů.

Produkční lesy – lesní plochy určené pro uspokojení potřeb společnosti zejména dřívím nebo jiných lesních produktů. [19, R], [19, S]

Lesy v ČR se člení do tří kategorií: lesy ochranné, lesy zvláštního určení a lesy hospodářské.

§ 8 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích se věnuje zařazením do kategorie lesů zvláštního určení lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním. [20, F]

Při dělení lesů do příslušných kategorií jsou stanoveny hranice lesních ploch každé kategorie.

Lesy v obou zemích zařazují se do kategorie rozhodnutím příslušného orgánu státní správy lesů na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu.

6. Metoda hodnocení intenzity vybraných podmínek regulačních opatření v obou zákonech.

Vybrané podmínky byly hodnocené pomocí bodové škály, a to vždy hodnotou od 0 do 4, což znamená:

0 - zákon se danou podmínkou vůbec nezabývá

1 - zákon se danou podmínkou zabývá částečně

2 - zákon se danou podmínkou zabývá fakultativně

3 - zákon se danou podmínkou zabývá závazně

4 - zákon se danou podmínkou zabývá závazně, a navíc jej kvantifikuje [28]

Podmínky	Česká republika	Ukrajina	Součet
1. Ochrana lesních pozemků před odnětím	3	4	7
2. Povinnost zalesnění	3	3	6
3. Povinnost výchovy lesních porostů	4	3	7
4. Omezení holých sečí	4	1	5
5. Stanovení povinnosti použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu	4	1	5
6. Povinnost zachování biodiverzity porostů	4	3	7
7. Stanovení maximální výše těžby	4	2	6
8. Povinnost hospodařit podle LHP	4	2	6
9. Podpora jednotlivých forem vlastnictví	3	4	7
10. Řešení státního dozoru nad hospodařením v lesích	3	2	5
11. Povinnost odborné správy lesů	4	0	4
12. Legislativní řešení mimoprodukčních funkcí	4	4	8
Součet	44	29	73

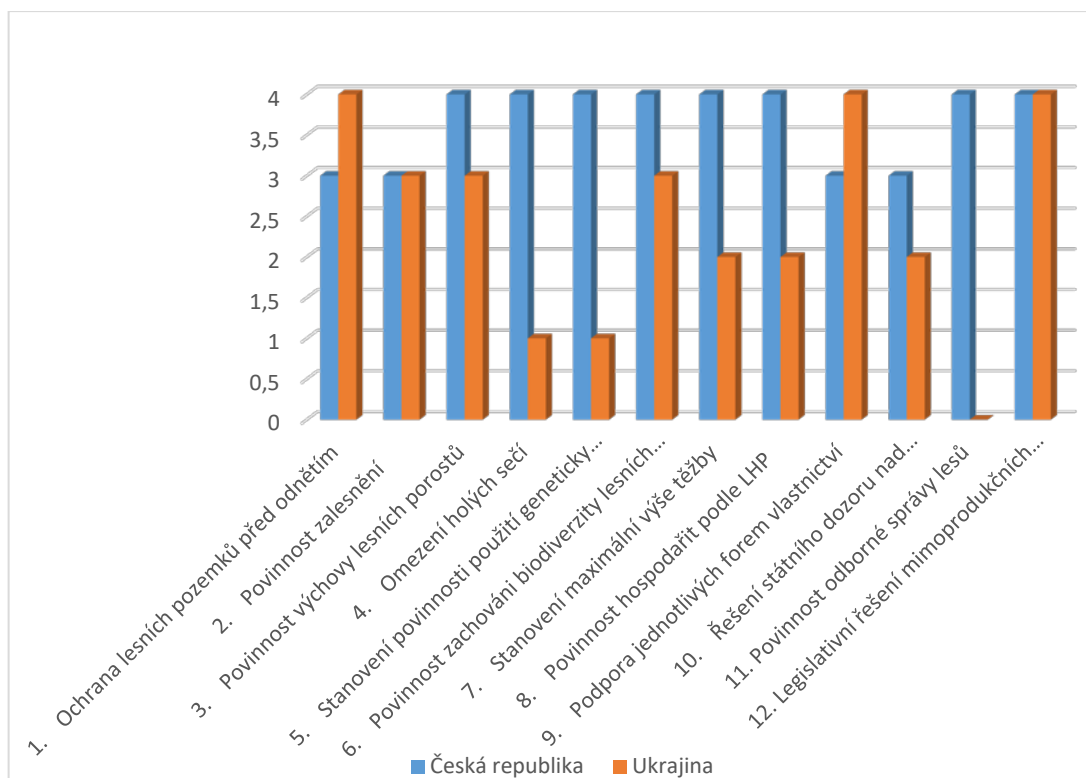
Tabulka č. 9: Hodnocení intenzity podmínek dle studovaných právních norem v obou zákonech

Zdroj: [28]

Vodorovný součet představuje úhrnnou míru intenzity, s jakou se studované právní normy zabývají danou podmínkou. Je tedy měřítkem jeho závaznosti. Svislý součet představuje úhrnnou míru omezení, kterou každá studovaná právní norma klade na vlastníka lesa, či jeho správce. [28]

Ve výsledku použité metody hodnocení intenzity podmínek bylo zjištěno míru intenzity regulačních opatření v obou zákonech.

Pomocí metody hodnocení intenzity dle studovaných právních norem byl zjištěn velký bodový rozptyl. V celkovém součtu při hodnocení Česká republika dosáhla 44 bodů, Ukrajina - 29 bodů. Znamená, že ČR má na základě tohoto přístupu k hodnocení přísnější lesní právo než Ukrajina.

Graf č. 5: Celkové hodnocení závaznosti studovaných právních norem v obou zákonech

Zdroj: samostatné zpracování

Díky vybraným podmínkám: omezení holých sečí, stanovení povinnosti použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu, povinnost hospodařit podle LHP, povinnost odborné správy lesů, „vítězem soutěže“ se stává lesní právo v ČR, Ukrajina „prohrává“ a to v důsledku absence některých institutů (např. OLH) v předpisech lesního práva na Ukrajině.

Nejzávažnějšími vybranými podmínkami – legislativní řešení mimoprodukčních funkcí (8 bodů). Nejnižších součtů dosáhla – povinnost odborné správy lesů (4 bodů). [28]

7. Diskuse

Při zpracování bakalářské práce bylo použito LZU v aktuální verzi platného práva ze dne 10.07.2022. Pro přehlednost srovnání byla využita stejná metodika a data z článku publikovaném doc. Olivou v roce 2004. Přestože data, která byla publikována v článku z roku 2004, jsou již „zastaralá“ a je naprosto jisté, že stav lesního práva se změnil (např. v důsledku novelizace lesního zákona v roce 2019). Rozhodně však tyto změny spíše zvýšily míru regulace, než by připustily mírnější režim regulace práv a povinností vlastníků lesů. Důvodem pro použití údajů z roku 2004 bylo pro přehlednost a pochopení čtenáře ukázat míru intenzity regulačních opatření v lesních zákonech v jednotlivých zemích.

Podmínka	Polsko	Slovensko	Rakousko	SRN	Bavorsko	Sasko	Švýcarsko	Švédsko	Finsko	Česká republika	Ukrajina	Součet
Ochrana lesních pozemků před odnětím	2	3	2	1	2	2	3	1	0	4	4	24
Povinnost zalesnění	3	3	1	1	2	2	1	1	2	3	3	22
Povinnost výchovy lesních porostů	1	1	0	0	0	1	2	0	0	4	3	12
Omezení holých sečí	1	1	3	0	0	2	1	0	0	3	1	12
Stanovení povinnosti použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu	0	3	3	0	0	1	2	1	1	4	1	16
Povinnost zachování biodiverzity lesních porostů	1	0	0	0	0	1	0	1	2	4	3	12
Stanovení maximální výše těžby	3	2	0	0	0	0	1	0	0	4	2	12
Povinnost hospodařit podle LHP	3	3	2	1	1	2	2	0	1	4	2	21
Podpora jednotlivých forem vlastnictví	3	3	2	3	3	1	3	1	1	3	4	27
Řešení státního dozoru nad hospodařením v lesích	2	4	2	0	3	3	2	2	2	4	2	26
Povinnost odborné správy lesů	4	3	2	0	1	1	1	0	0	3	0	15
Legislativní řešení mimoprodukčních funkcí	2	3	4	2	3	2	3	1	1	3	4	28
Součet	25	29	21	8	15	18	21	8	10	43	29	227

Tabulka č. 10: Hodnocení intenzity podmínek dle studovaných právních norem

Zdroj: [28] a přidáno vlastní hodnocení ukrajinského Lesního zákona (LZU)

Vodorovný součet představuje úhrnnou míru intenzity, s jakou se studované právní normy věnují danou podmínkou. Je tedy měřítkem jeho závažnosti. Svislý součet představuje úhrnnou míru omezení, kterou každá studovaná právní norma klade na vlastníka lesa, či jeho správce. [28]

V roce 2004 byl publikován článek doc. Ing. Jiří Olivy, Ph.D. v časopisu: „Lesnická práce. Časopis pro lesnickou vědu a praxi“, v kterém pro analýzu a komparace lesních zákonů podle vybraných jednotlivých podmínek, autor článku vybral některé evropské země: Polsko, Slovensko, Rakousko, SRN, Bavorsko, Sasko, Švýcarsko, Švédsko, Finsko, ČR.

Autor vytypoval 12 jednotlivých podmínek lesního práva uvedených zemí, ve své práci jsem použila naprosto shodných 12 institutů, regulujících činnost vlastníků lesů z hledisek zásad trvale udržitelného rozvoje na základě českého zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a Lesního zákona Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994.

Na základě uvedeného článku jsem použila stejnou metodu hodnocení intenzity vybraných podmínek, následně jsem provedla komparaci jak výskytu, tak míry intenzity regulačních opatření v obou zákonech Ukrajiny a ČR.

Hodnocení podmínek proběhlo přiřazením bodové hodnoty. Ve výsledku použité metody hodnocení intenzity podmínek byla zjištěna míra intenzity regulačních opatření v obou zákonech Ukrajiny a ČR. Zjištěné údaje o Ukrajině jsem dosadila do již existující tabulky „Přehled hodnocení intenzity podmínek dle studovaných právních norem“, které vypracoval v roce 2004 ve svém článku doc. Ing. Jiří Olivy, Ph.D. Cílem bylo pomocí této metody zjistit míru intenzity regulačních opatření (bodově porovnat jednotlivé vybrané podmínky) v zákonech Ukrajiny, ČR a evropských zemí.

Podle Tab. č. 10 můžeme pozorovat dosažené a označené červenou barvou ukrajinské bodové hodnocení pro dané charakteristiky. Pomocí metody hodnocení intenzity dle studovaných právních norem byl zjištěn velký bodový rozptyl ČR vůči jiným zemím, což znamená, že ČR má přísnější lesní právo než Ukrajina a některé evropské země. V celkovém součtu při hodnocení Česká republika dosáhla 43 bodů. Nejmenší bodové hodnocení mají SRN a Švédsko – 8 bodů. Z tabulky vyplývá, že Ukrajina se bodově blíží ke Slovensku, protože v obou zemích míra intenzity studovaných podmínek jsou stejné a dosažené bodové hodnocení má - 29 bodů. Ve srovnání s jinými zeměmi je to velmi vysoké hodnocení.

7.1. Příčiny rozdílů v regulačních opatřeních obou zákonů

Domnívám se, že největším důvodem rozdílů regulačních opatření obou zákonů je jejich různý historický vývoj. V důsledku tohoto odlišného vývoje se lesní právo České republiky a Ukrajiny velmi výrazně liší.

Základem pro regulační opatření LZU byly normativní akty SSSR, které byly závazné a sloužily jako právní základ pro rozvoj vlastní lesní politiky a legislativy Ukrajiny. [5]

Některá regulační opatření, normativní akty, zákony stále zůstaly součástí právního řádu a jsou platné dodnes a je potřeba tyto předpisy změnit tak, aby jednak zabezpečovaly možnost hospodaření v lesích, ale také tak, aby byla zajištěna jejich ochrana v rámci trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů.

Další nedostatek, který zůstal se po SSSR, je systém státní správy lesů, který je v jistém slova smyslu „dědictvím“ systému státní správy lesů ještě z období existence SSSR, který je charakterizován zaměřením koncentrace a centralizace funkcí (řízení, kontroly, realizace státní politiky) do jednoho hospodářského subjektu – Státní agentury lesních zdrojů Ukrajiny. [10]

Na rozdíl od rozdělení působností českých řídicích orgánů (státní správy lesů), u státní správy lesů na Ukrajině je mnohdy porušena zásada vyrovnávání pravomoci, poměrně problematické se jeví rozdělení působností a kompetence mezi řídicími orgány, mnohdy se vyskytuje zde také duplicita pravomoci ministerstev. Dochází zde také k častému střídání ministerstev pro realizaci jednotlivých kompetencí, v důsledku čehož je narušená stabilita a předvídatelnost rozhodování orgánů státní správy lesů, a dokonce lze doložit také příklady nekompetence orgánů při realizaci výkonu státní správy lesů.

Zákonodárce v textech českého zákona přesně vymezuje kompetence jednotlivých ministerstev, v LZU chybí upřesnění a název orgánů, jenom pravomoci, ve vyhláškách vláda Ukrajiny skoro každoročně střídá mezi ministerstvy jejích pravomoci, v důsledku tohoto lze často konstatovat nízkou odborně-správní úroveň vydávaných právních aktů státní správy lesů.

Příčinou nelegální těžby na Ukrajině je vysoká míra nezaměstnanosti; nízká úroveň materiálního zabezpečení obyvatelstva; rostoucí mezinárodní poptávka po dřevě; nedostatečný počet zaměstnanců státní ochrany lesů; organizované zločinecké skupiny,

kteří nelegálně těží a prodávají ve velkém množství dřevo; korupce zaměstnanců státní ochrany lesů a příslušných orgánů státní správy lesů, nesplnění svých služebních povinností a někteří z nich sami přispívali k páchání nelegální těžby. [7]

Na rezervních pozemcích státu je vedena výměra 800 tisíc ha lesů. To znamená, že tyto lesní pozemky nejsou převedené a poskytnuté do vlastnictví nebo užívání jiných subjektů (a to včetně státních). Tato výměra v sobě zahrnuje přibližně 300 000 ha ochranných lesních pásů (celostátní inventarizace ochranných lesních pásů nebyla provedená, proto se údaje o jejich počtu a rozloze mezi sebou liší). V důsledku nejistého právního postavení většiny ochranných lesních pásů při pozemkové reformě zůstala bez dozoru a ochrany, ve skutečnosti je velmi obtížně odvoditelná konkrétní odpovědnost za jejich stav, údržbu, případně hospodaření v nich, což má na jejich stav negativní vliv. [10]

Na Ukrajině a v České republice jsou v důsledku jejich geografické polohy odlišné půdní a klimatické podmínky, z čehož následně vyplývá jiná rozmanitost a různorodost ukrajinských lesů, druhová skladba dřevin, lesnatost atd. Vzhledem k tomu, že Ukrajina je rozlohou velká země s různými přírodními lesními oblastmi, ve kterých je zaznamenáno velmi podobné klima, ale různé nadmořské výšky, půda, a ještě mnoho jiných faktorů, výsledkem je to, že každá část Ukrajiny je samostatný velkým ekosystém, a proto i lesnatost Ukrajiny je velmi rozmanitá a různorodá.

Například způsob obhospodařování lesů v karpatských horských lesích a v lesích stepí a stepních komplexů se výrazně liší, v důsledku rozdílů v klimatických a přírodních podmínkách těchto regionů. V Karpatech, které jsou horskou oblastí, způsob hospodaření v lesích musí zohledňovat horské podmínky.

Na Ukrajině převážná většina lesů byla historicky ovlivněna rozsáhlou činností člověka a mnohé lesy byly záměrně založeny a obhospodařovány člověkem a v těchto „umělých“ lesních ekosystémech je zapotřebí péče lesníků, aby nedošlo k rychlému a nekontrolovanému rozpadu těchto ekosystémů.

Převážná většina lesů Ukrajiny je ve vlastnictví státu. Na Ukrajině v soukromém vlastnictví pouze 0,1 % lesů, což ve srovnání s evropskými zeměmi je dost málo.

Na rozdíl od Ukrajiny v ČR je hodně drobných vlastníků lesů, proto zde má smysl a význam zákonný institut OLH (fyzická nebo právnická osoba, která má licenci udělenou

orgánem státní správy lesů a zabezpečuje vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese). Na Ukrajině většina lesů je ve vlastnictví státu, funkce OLH u lesů ve vlastnictví státu vykonávají příslušné orgány státní správy lesů. Vlastník lesa na Ukrajině má na starosti les, což znamená že sám vykonává funkce OLH: dozor nad stavem lesa, zpracovává projekt zalesnění atd.

V důsledku převážejícího státního vlastnictví lesů některé regulační opatření obou zákonů Ukrajiny a ČR se proto výrazně liší.

Například stejná situace je s povinností hospodařit podle LHP, na Ukrajině zpracovává lesní hospodářské projekty vlastníci lesa, ve státních lesích – příslušné orgány státní správy lesů, které sestavují každoroční plány. Na rozdíl od Ukrajiny v České republice LHP podle lesního zákona mohou zpracovávat právnické a fyzické osoby, které mají licenci.

Na Ukrajině se zpracovávají lesní hospodářské projekty pro lesní majetky s výměrou větší než 100 ha na 10 let, pro celky menší než 100 ha na 20 let, a to pro všechny formy vlastnictví lesů. Podle českého zákona o lesích se LHP zpracovává pro lesní majetek s výměrou nad 50 ha na 10 let, LHO pro lesy s výměrou pod 50 ha se zpracovávají také na 10 let.

V ČR povinnost je použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu dřevin a nakládání se semeny a sazenicemi upřesněna podle evropského standardu. ČR má to standardizováno a docela přesně je specifikováno používání takového materiálu k obnově či zakládání nových lesů v ustanoveních speciálního zákona či prováděcích předpisů.

Na rozdíl od české legislativy, na Ukrajině neexistuje zvláštní zákon, který se soustřeďuje (zaměřuje) na problematiku reprodukčního materiálu. Zákonodárce nepředepisuje povinnosti k vedení evidence o původu reprodukčního materiálu, který byl použit při obnově lesa.

Důvodem rozdílu v právní regulaci problematiky reprodukčního materiálu je to, že v České republice, stejně jako u lesního práva členských zemí Evropské Unie, byly přijaty právní předpisy o stanovení povinností použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu dřevin a nakládání se semeny a sazenicemi v důsledku provedení regulace prostřednictvím práva Evropské Unie.

Příčina rozdílů a „inkompatibilitě“ tohoto práva a standardů spočívá v tom, že Ukrajina ještě není členským státem EU.

Domnívám se, že pokud se Ukrajina v budoucnu bude chtít stát členskou či kandidátskou zemí EU, podmínkou pro přístup do tohoto společenství bude přijetí nových evropských zákonů o obchodování a použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu dřevin nakládání se semeny a sazenicemi.

Stejně jako u reprodukčního materiálu musí Ukrajina přijmout řadu předpisů lesního práva anebo změnit je tak, aby mohla vstoupit do EU a zajistit hospodaření v lesích na evropské úrovni (např. nutnost přijetí podmínek pro nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 999/2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky na trh – tzv. EUTR)

Příčina rozdílů regulačních opatření k omezení holých sečí je v tom, že v LZU není stanoveno omezení maximální velikosti a šířky holé seči při mýtní úmyslné těžbě, což si myslím, že to bude také s ohledem na možný vstup Ukrajiny do EU také příčinou diskusí k omezení či mnohem přísnějšímu stanovení možných holých sečí v ukrajinských lesích.

Na rozdíl od českého zákona o lesích je popsána maximální velikost a šířka holé seči při mýtní úmyslné těžbě, protože při přílišné velikosti holé seče dochází k většímu ohrožování lesa, což znamená že česká lesnická legislativa na rozdíl od ukrajinské chrání les před ohrožováním pomocí tohoto konkrétního zákonného ustanovení.

Lesy se zachovaly dosud ve většině zemí, na území jednotlivých států, ale vzhledem k vývoji civilizace a historie, v důsledku působení mnoha faktorů má každá země jinou rozlohu lesa, stanovištní a ekologické odlišnosti, jiné lesní zákony, systémy a formy vlády, různé řídicí orgány, odlišují se hospodaření v lesích, ale máme jeden celospolečenský cíl – zachovat lesy budoucím generacím, vytvářet a regulovat zákony o ochraně lesů a hospodaření v lesích a jejich trvale udržitelný rozvoj, upravující činnost vlastníků lesů z hlediska zásad udržitelného rozvoje.

8. Závěr

Díky metodě hodnocení intenzity vybraných podmínek a provedené komparaci jak výskytu, tak míry intenzity regulačních opatření v obou zákonech, bylo zjištěno že Česká republika má přísnější lesní právo než Ukrajina.

České lesní právo, český lesní zákon sice nemůže být v budoucnu pouze „mechanicky“ přepsán do lesního práva Ukrajiny, ale může být zdrojem inspirace pro budoucí ukrajinské zákonodárce pro některé změny právních předpisů pro ukrajinské lesnictví.

JUDr. Tetjana Jehorova ve své publikace „Ochrana lesů podle legislativy Ukrajiny a země Společenství nezávislých států: srovnávací a právní analýza“, uvádí údaje o zhoršení stavu ukrajinských lesů za posledních 10 let. [5]

Jednou z cest, nikoliv však bez dalšího jedinou, ke zvrácení takového negativního trendu, je také změna práva a právních předpisů.

Samotná změna právních předpisů však sama o sobě nezajistí zlepšení stavu lesů (či ochranu lesů), vždy je třeba také souběžně vyhodnocovat a řešit také otázky prosazení a vymáhání (realizace) práva přímo na úrovni každodenních problémů.

Otázka prosazení práva souvisí především se stabilizací společenských poměrů, což bude pro Ukrajinu jedním z nejdůležitějších úkolů v příštím (poválečném) období. Stabilizace poměrů bude moci být zajištěna pomocí takových právních institutů, které povedou k důvěře občanů ve svůj stát, což je především limitováno obecnou mírou korupce a funkčností státní správy, a to i v oblasti práva upravující nakládání s lesy anebo managementem lesních ekosystémů.

Návrhy změn lesního práva již byly před několika lety vypracovány příslušnými odborníky, ale snaha o jejich prosazení a jednání o nich zatím nebyla úspěšná.

V diskusi jsem uvedla příčiny rozdílů v regulačních opatřeních lesních zákonů ČR a Ukrajiny a také jsem pomocí zvolené metodiky na vybraných parametrech zhodnotila míru regulace lesního práva.

K následujícím změnám a úpravám lesního práva bych nejprve doporučila změnit zděděný systém řízení a státní správy lesů, který má kořeny ještě v období existence SSSR a zastaralé zákony SSSR a nyní i Ukrajiny doplnit řadou evropských předpisů a standardů.

Podle mého názoru příští politická reprezentace Ukrajiny by měla umožnit také privatizaci lesů, rozdělit lesy podle vlastnictví a vytvořit soukromý sektor, který by plošně zahrnoval alespoň 30 % podíl lesů ve vlastnictví soukromých subjektů.

Po vítězství Ukrajiny, kdy prvořadým úkolem lesníků spolu s armádou bude odminování a obnova lesů, odstranění válečných škod, navrhuji rozdělit státní lesy a přidělit je rodinám vojáků, rodinám tragicky postižených válečnými událostmi jako pomoc od státu, ale se specifickou podmínkou k omezení prodeje lesů a lesních pozemků nejméně na 10 let. Tímto privatizačním způsobem by mohl vzniknout soukromý sektor.

Cíle možné privatizace lesů je také pomoc obnovy válkou postižených lesů, kdy stát zajistí obnovu lesa a zalesňování prostřednictvím občanů, které však bude pozitivně motivovat a podporovat (např. zajištěním pomocí institutu odborného lesního hospodáře a dále také např. zajištěním reprodukčního materiálu jednotlivých druhů lesních dřevin cca na 10 %).

Další možností pro vytvoření soukromého sektoru bude motivovat občany Ukrajiny a případně i cizince k investování finančních prostředků do lesního sektoru (hospodářství), například prodej státního lesa a pozemků s takovou cenovou regulací, aby takový nákup lesa byl umožněn širokému spektru domácích a místních obyvatel a současně zamezil prosazení a uplatnění ryze spekulativního kapitálu.

Je možné také maximálně finančně podpořit vlastníky lesů, například přijetím regulačních opatření jako v ČR o nároku na úhradu nákladů na výsadbu melioračních a zpevňujících dřevin.

Z lidského hlediska člověk, který koupí les nebo dostane jej jako pomoc od státu, bude ochoten se o něj starat a pečovat „jako o svůj dům“, protože bude chápat les jako něco cenného: čistý vzduch, klid, přírodní lesní zdroje atd., vlastník bude cítit odpovědnost za les samotný, ale také za přírodu a životní prostředí, jehož je takový les součástí (včetně živočichů, které tem žijí, za floru i ostatní faunu). Podle mě se postupně objeví morálka obyvatel a chápání osobního vlastnictví lesa. Z hlediska produkčních funkcí lesa bude les

možným zdrojem dříví. Dřevo je lidstvu potřebný ekologický materiál jako zdroj obnovitelné tepelné energie, používá se stavebnictví a dalších oborech.

Stát však musí v jednotlivých ustanoveních právních předpisů správně a jednoznačně vytyčit vlastníkům lesa jejich práva a povinnosti a domnívám se, že soukromé vlastníky lesů je možno je systémem motivačních i sankčních opatření přimět k jejich dodržování.

8.1. Návrh na možné úpravy

Řešení problémů bych viděla v některých novelizačních návrhů na možné úpravy: například zavedení odborného lesního hospodáře (OLH), který zabezpečí vlastníkově lesa odbornou úroveň hospodaření v lese. V dané době na Ukrajině neexistují OLH. Vlastníci lesa, kteří nemají odborné lesnické vzdělání a nemají zkušenosti s tím, jak hospodařit, by představovali riziko citelného zhoršení stavu lesů v důsledku neodborného hospodaření. Díky OLH ukrajinský vlastník lesa bez lesnického vzdělávání bude moci správně obhospodařovat les.

Proto navrhuji zavedení OLH také do lesního práva na Ukrajině.

Odborný lesní hospodář bude muset mít licenci udělenou příslušným orgánem státní správy lesů a jeho činnost spočívá v zabezpečení vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese. Stejně jako v ČR v textu zákona musí být uvedeny povinnosti OLH, způsob, jak si jej může vlastník lesa vybrat.

Dalším návrhem je novelizace ukrajinských lesních hospodářských projektů. Do budoucna doporučuji přesně v Lesním zákoně Ukrajiny stanovit strukturu a obsah plánu, závazné a doporučená ustanovení. Místo vlastníka lesů navrhuji, aby plán zpracovávaly osoby, které mají k této činnosti zákonnou licenci.

Speciálním ustanovením jsou Pravidla obnovy lesa na Ukrajině č. 303 ze dne 1. března 2007, které se zabývají problematikou lesního reprodukčního materiálu. Zvláštní právní předpis na Ukrajině neexistuje, proto návrhem je přijetí zákona: stanovení povinností použití geneticky vhodného reprodukčního materiálu dřevin a nakládání se semeny a sazenicemi a zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, které jsou převzaty ze zákona č. 289/1995 Sb. o lesích.

Musí být stanovené zákonem požadavky a podmínky pro sadební materiál, například: povinnosti vést evidence reprodukčního materiálu dřevin a jejich původu, který byl použit při obnově lesa.

Dalším návrhem je upravit existující zákon a stanovit omezení maximální velikosti a šířky holé seči při mýtní úmyslné těžbě, cílem omezení je zachovat porosty pomoci lesnické legislativy a tlaku se stany státu, protože při přílišné velikosti holé seče dochází k většímu nebezpečí ohrožování lesa.

Na cestě ke zlepšení systému státního řízení v lesním hospodářství je potřeba odstranit duplicitu pravomoci v rámci jednoho ministerstva podřízením všech podnikatelských subjektů, které mají lesy trvale v užívání, znamená udělení pravomoci Státní agentuře lesních zdrojů Ukrajiny obhospodařovat všechny lesy, které v současnosti využívají jiné resorty a ministerstva. [10]

Po analýze působnosti stanovených státních orgánů v oblasti hospodaření s lesními zdroji je třeba poznamenat, že dnes systém řízení v lesnictví má značné nedostatky a potřebuje zajistit změnu a novelizace.

Důvody, které neumožňují plně využít rezervy pro zvýšení ekologické a ekonomické efektivity využívání lesa v souladu s principy udržitelného rozvoje, je také zdvojení pravomoci, řídicí orgány mají nesprávné rozdělení působností a kompetence, porušena zásada vyrovnávání pravomoci, časté střídání ministerstev a jejich pravomoci, nekompetence orgánů. [10]

Pro snížení objemů nelegální těžby je potřeba ze strany státu vypracovat opatření pro ochranu lesů a provádění systematických kontrol pil a jiných dřevozpracujících podniků ohledně zákonnosti nákupu (původu) dříví, vytvořit v každém státním lesním podniku neustále působící mobilních kontrolních skupin, které budou kontrolovat vznik a velikosti holých sečí a následná obnovní opatření. Pro zkvalitnění ochrany lesa navrhuji zvýšit počet pracovníků státní ochrany lesů a samozřejmě vytvořit protikorupční systém kontroly v příslušných orgánů státní správy lesů. [11], [13]

Dalším návrhem je zavedení režimu licencí FLEGT pro dovoz dřeva, který umožní kontrolu a zákaz uvádění nezákonně vytěženého dřeva nebo dřevařských výrobků na trh.

Obrovskou výzvou a příležitostí pro budoucí období představuje 800 tisíc ha lesů ze strany státu dosud nikomu nepřidělených, které se nacházejí na rezervních pozemcích a zůstaly bez vlastníka, dozoru a ochrany, ve skutečnosti je za jejich stav poměrně obtížně odvoditelná odpovědnost, což má na jejich stav negativní vliv. Domnívám se, že tyto lesy by měly být v budoucnu přiděleny městům a obcím, lesy musí mít vlastníka, který je odpovědný za jejich stav a musí na ně dohlížet.

Přínosem mé práce je návrh na vylepšení těchto zákonů a jejich novelizace. Výše uvedený výčet novelizačních návrhů není úplný, v ukrajinském právním řádě existuje spousta „mezer“, které musí se upravit, doplnit.

Proto, abychom zachovali i do budoucna život na naší planetě, musíme dosáhnout rovnováhy mezi přírodou a člověkem, pomocí regulativ – práva a právních předpisů.

Každý stát musí vytvářet podmínky a pomocí práva regulovat chování subjektů práva také v ochraně, obnově lesů, hospodaření v lesích a jejich trvale udržitelný rozvoj, aby byla zajištěna ochrana a kontrola dodržování práva regulujícího činnost vlastníků lesů z hledisek zásad trvale udržitelného rozvoje.

Seznam citované literatury

- [1] DZJAPKO, J. Les je součástí naší existence. Vinohradský lishosp [online], 21.04.2017 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: https://vinogradivlis.org.ua/no_cache/novini/novina/article/lis-nevidjemna-chastka-nashogo-isnuvannja.html
- [2] GRYGOVÁ, L. Les – plíce planety. Příroda.cz [online], 18.11.2010 [cit. 2022-10-19]. ISSN 1801-2787. Dostupné z: <https://www.priroda.cz/clanky.php?detail=1273>
- [3] BALUK, H. Vědecký a praktický komentář Lesního zákona Ukrajiny. Akademie právních věd Ukrajiny. Kyjev: Jurinkom Inter, 2010. ISBN 978-966-667-366-7.
- [4] KMÍNKOVÁ, V. Proč vznikla lesnická profese? Lesnická práce časopis pro lesnickou vědu a praxi [online]. 2016 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace-archiv/rocnik-85-2006/lesnicka-prace-c-05-06/proc-vznikla-lesnicka-profese>
- [5] JEHOROVA, T. Ochrana lesů podle legislativy Ukrajiny a země SSSR: srovnávací a právní analýza [online]. Kyjev: Yaroslav Mudryi National Law University, 2015 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Egorova/d_Egorova.pdf
- [6] Státní agentura lesních zdrojů Ukrajiny: Charakteristika lesů Ukrajiny [online]. Kyiv, 2011 [cit. 2022-11-27] Dostupné z: <https://forest.gov.ua/napryamki-diyalnosti/lisi-ukrayini/zagalna-harakteristika-lisiv-ukrayini>
- [7] Státní agentura lesních zdrojů Ukrajiny: Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství na Ukrajině v roce 2021 [online]. Kyjev, 2021 [cit. 2022-11-27]. Dostupné z: <https://forest.gov.ua/storage/app/sites/8/публічні%20звіти/publichniy-zvit-za-2021.pdf>
- [8] SUSKA, A. Ekologické problémy. Intellect XXI [online]. 2018 [cit. 2022-11-27]. ISSN 65:502/504/075.08. Dostupné z: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2018/2018_4/29.pdf
- [9] NAZARUK, M. Lvovská oblast: přírodní podmínky a zdroje. 1. vydání. Lvov: Staroho leva, 2018. ISBN ISBN: 978-617-679-652-7.
- [10] HONČARENKO, H. Státní řízení v oblasti ochrany lesů podle právních předpisů Ukrajiny: orgány řízení a jejich funkce [online]. [cit. 2022-11-27]. Dostupné z: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Glibko/7.4.pdf>
- [11] Státní agentura lesních zdrojů Ukrajiny: Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství na Ukrajině v roce 2019 [online]. Kyjev, 2019 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: https://mepr.gov.ua/files/images/news_2020/26022020/ПУБЛІЧНИЙ%20ВІТ%20ДАЛРУ%203А%202019%20ПІК.pdf

- [12] UKRAJINA. Vláda. § 246 Nelegální kácení přeprava, skladování a prodej dřeva. In: Trestní zákoník Ukrajiny Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2531-19#Text>
- [13] Radio Svoboda: Minulý rok byly na Ukrajině nezákonně vykáceny lesy v hodnotě více než 400 milionů UAH [online]. 25.01.2021 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-nezakonna-vyrubka-lisy/31068400.html>
- [14] Ministerstvo zemědělství: Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2021 [online]. Praha, 2021 [cit. 2022-12-01]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/file/712363/ZZ2021_vladni.pdf
- [15] VASÍČEK, J. a J. OLIVA. Lesnická politika. Česká zemědělská univerzita v Praze, 2017. ISBN 978-80-21-2741-2.
- [16] Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, Informace o lesích [online]. Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů [cit. 2022-12-01]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz>
- [17] Český statistický úřad: Statistická ročenka České republiky - 2021: Lesnictví [online]. 2021 [cit. 2022-12-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-ceske-republiky-lxnk9quszp>
- [18] PLESNÍK, J. a F. PELC. Současný stav a výhled lesů ve světě a v Evropě: Současný stav a vyhlídky do budoucna [online]. 2011, [cit. 2022-12-07]. Dostupné z: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwib-OHbPP3AhXK8qQKHWEyBcYQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.casopis.ochranaprirody.cz%2Fmezinarodni-ochrana-prirody%2Fsoucasny-stav-a-vyhled-lesu-ve-svete-a-v-evrope%2F%3Faction%3Ddownload&usg=AOvVaw0ki8MUpXZJ4Qm024OPx-fH>
- [19] UKRAJINA. Vláda. Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiewsGbrZP3AhUwMuwKHch_AXgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F3852-12&usg=AOvVaw1siGpMMVJgKyQ4oHRkU216
- [19, A] UKRAJINA. Vláda. § 1 Pojem les. In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiewsGbrZP3AhUwMuwKHch_AXgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F3852-12&usg=AOvVaw1siGpMMVJgKyQ4oHRkU216

[19, B] UKRAJINA. Vláda. § 66 Všeobecné využívání lesních zdrojů In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiewsGbrZP3AhUwMuwKHch_AXgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F3852-12&usg=AOvVaw1siGpMMVJgKyQ4oHRkU2l6

[19, C] UKRAJINA. Vláda. Vyhláška č. 255 od 23 března 2007 roku Stanovení krajským úřadem města Rovno maximálního množství bezplatného sběru lesních plodů In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: https://ror.gov.ua/rishennya-oblasnoyi-radi-5-sklikannya/255_pro_pogodzhennja_maksimalnih_norm_bezoplatnogo_zboru_dikoroslih_trav_janiv_roslin_kvitiv_jagid_gorihiv_gribiv_tosczo

[19, D] UKRAJINA. Vláda. § 57 Změna účelu lesních pozemků za účelem jejich využití nesouvisející s lesním hospodářstvím In: Lesní zákon №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiewsGbrZP3AhUwMuwKHch_AXgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F3852-12&usg=AOvVaw1siGpMMVJgKyQ4oHRkU2l6

[19, E] UKRAJINA. Vláda. § 59 Změna účelu lesních pozemků za účelem jejich využití související s lesním hospodářstvím In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiewsGbrZP3AhUwMuwKHch_AXgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F3852-12&usg=AOvVaw1siGpMMVJgKyQ4oHRkU2l6

[19, F] UKRAJINA. Vláda. Pravidla obnovy lesa na Ukrajině č. 303 ze dne 1. března 2007 roku In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2007-п#Text>

[19, G] UKRAJINA. Vláda. § 80 Obnova lesa In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiewsGbrZP3AhUwMuwKHch_AXgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F3852-12&usg=AOvVaw1siGpMMVJgKyQ4oHRkU2l6

[19, H] UKRAJINA. Vláda. Pravidla kácení v lesích Ukrajiny č. 559 ze dne 27 července 1995 roku In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-95-п#Text>

[19, I] UKRAJINA. Vláda. Pokyny projektování pro zalesnění č. 512/2316 ze dne 29. října 1997 roku In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-97#Text>

[19, J] UKRAJINA. Vláda. § 85 Zachování biodiverzity v lesích In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiewsGbrZP3AhUwMuwKHch_AXgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F3852-12&usg=AOvVaw1siGpMMVJgKyQ4oHRkU2l6

[19, K] UKRAJINA. Vláda. Pravidla pro zlepšení kvality ukrajinských lesů č. 724 od 12 května 2007 roku In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/724-2007-п#Text>

[19, L] UKRAJINA. Vláda. Koncepcí a strategií státní lesnické politiky na Ukrajině č. 208 od 18 dubna 2006 roku In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2006-п#Text>

[19, M] UKRAJINA. Vláda. § 43 Maximální výše těžeb In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiewsGbrZP3AhUwMuwKHch_AXgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F3852-12&usg=AOvVaw1siGpMMVJgKyQ4oHRkU2l6

[19, N] UKRAJINA. Vláda. § 48 Ekonomická stimulace v systému ochrany životního prostředí In: Zákona o ochraně životního prostředí № 1268-XII від 26.06.91, od roku 1991 Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

[19, O] UKRAJINA. Vláda. Nařízení vlády O schválení Státní agentury lesních zdrojů Ukrajiny č. 521 ze dne 8. října 2014 In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-п#Text>

[19, P] UKRAJINA. Vláda. Nařízení vlády O schválení Státní ekologické inspekci Ukrajiny č. 275 ze dne 19. dubna 2017 In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-п#Text>

[19, Q] UKRAJINA. Vláda. Nařízení vlády O schválení Ministerstva ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů Ukrajiny č. 614 ze dne 25. června 2020 In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-п#Text>

[19, R] UKRAJINA. Vláda. § 39 Kategorizace lesů podle ekologického a socioekonomického významu In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994 Dostupné z:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiewsGbrZP3AhUwMuwKHch_AXgQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Fgo%2F3852-12&usg=AOvVaw1siGpMMVJgKyQ4oHRkU216

[19, S] UKRAJINA. Vláda. Nařízení kabinetu ministrů Ukrajiny O rozdělení lesů do kategorií č. 733 ze dne 16. května 2007 In: Lesní zákon Ukrajiny №3852-XII od 21.01.1994. Dostupné z: <https://www.kmu.gov.ua/npas/79608955>

[20] ČESKO. Vláda. Zákon č. 289 ze dne 3. listopadu 1995 o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). In: Sběrka zákonů České republiky. 1995, Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_zakon-1995-289-viceoblasti.html

[20, A] ČESKO. Vláda. § 2 Vymezení pojmů. Zákon č. 289 ze dne 3. listopadu 1995 o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). In: Sběrka zákonů České republiky. 1995, Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_zakon-1995-289-viceoblasti.html

[20, B] ČESKO. Vláda. § 19 Užívání lesů Zákon č. 289 ze dne 3. listopadu 1995 o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). In: Sběrka zákonů České republiky. 1995, Dostupné z:

<https://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/100051778.html>

[20, C] ČESKO. Vláda. § 20 Zákaz některých činností v lesích Zákon č. 289 ze dne 3. listopadu 1995 o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). In: Sběrka zákonů České republiky. 1995, Dostupné z:

<https://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/100051779.html>

[20, D] ČESKO. Vláda. § 8 Odvození závazného ustanovení maximální celkové výše těžeb. Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování In: Sbírnka zákonů České republiky. 1995, Dostupné z:

<https://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/100051872.html>

[20, E] ČESKO. Vláda. § 37 Odborný lesní hospodář Zákon č. 289 ze dne 3. listopadu 1995 o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). In: Sbírnka zákonů České republiky. 1995, Dostupné z:

<https://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/100051796.html>

[20, F] ČESKO. Vláda. § 8 Lesy zvláštního určení Zákon č. 289 ze dne 3. listopadu 1995 o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon). In: Sbírnka zákonů České republiky. 1995, Dostupné z:

<https://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/100051767.html>

[21] ČESKO. Vláda. § 3 Ekosystém zákona Zákon č. 17 ze dne 16 ledna 1992 roku o životním prostředí. In: Sbírnka zákonů č. 4/1992 Sb., Dostupné z:

<https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/%24%24OpenDominoDocument.xsp?documentId=5B17DD457274213EC12572F3002827DE&action=openDocument>

[22] DVOŘÁK, P. a J. DROBNÍK. Lesní zákon: komentář. Wolters Kluwer Česká republika. Praha, 2010. ISBN 978-80-7357-425-3

[23] FLORA, M. Základní principy lesního práva v sousedních zemích. Lesnická práce. Kostelec nad Černými Lesy, 1978, 1978.

[24] MELNYK, V. Nutnost přechodu ukrajinského lesnictví na trvale udržitelný rozvoj [online]. Zhytomyr: Státní technologická univerzita v Žytomyru, 2015, [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/07/31-3.pdf>

[25] JACYK, R. Koncepce ochrany a nevyčerpatelného využívání lesních genetických zdrojů na Ukrajině [online]. Ivano-Frankivsk: Ukrajinský výzkumný lesnický ústav, 2011 [cit. 2022-12-25]

[26] NEPYJVODA, V. Právní úprava v oblasti lesů z hlediska trvale udržitelného rozvoje [online]. Kyjev: Akademie právních věd Ukrajiny Vědecko-výzkumný ústav, 2004 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z:

http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2135/Nepyivoda_Pravove%20rehuliuvanie.pdf?sequence=1&isAllowed=y

[27] LEVINA, H. Analýza státního řízení a financování v lesním sektoru Ukrajiny: organizační a právní aspekty [online]. WWF-Ukraine, 2020. [cit. 2023-01-03]. Dostupné z:

<https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/2.pdf>

[28] OLIVA, J. Česká republika má nejprísnejší lesní právo v Evropě. Lesnická práce. Časopis pro lesnickou vědu a praxi [online]. Kostelec nad Černými lesy, 1922 [cit. 2023-01-03]. ISSN 0322-9254. Dostupné z:

<http://lmda.silvarium.cz/view/uuid:8f83c080-f37c-43d2-9275-1319162c2487?page=uuid:84322aad-c560-11e4-ac60-001b63bd97ba>